

Politiets Efterretningstjeneste
Klausdalsbrovej 1
DK-2860 Søborg
Telefon: +45 33 14 88 88
Telefax: +45 45 15 01 90
E-mail: pet@pet.dk
Web: www.pet.dk

Dato: 9. maj 2018
Jour. Nr. 0101-06-165 /
INTERNET-PET-
180509113245-18

Journalnummer bedes oplyst
ved henvendelse

Denne orientering vedrører Politiets Efterretningstjenestes håndtering af arkivmateriale, der som følge af reglerne om bevaring af sager af historisk interesse eller som følge af makuleringsforbuddet fra 1998 opbevares i PET.

Indholdsoversigt

1. Sammenfatning	Side 1
2. Regelgrundlaget for PET's opbevaring og sletning af oplysninger, herunder set i forhold til arkivlovgivningens regler	Side 9
3. Arkivlovgivningens betydning for PET's materiale, herunder en beskrivelse af, hvilken adgang PET har til arkivmateriale overført til Rigsarkivet, samt en kort beskrivelse af andres adgang til PET's arkivmateriale overført til Rigsarkivet	Side 28
4. Makuleringsforbuddet fra 1998	Side 35
5. Adgang til arkivmateriale opbevaret i PET, herunder for Tilsynet med Efterretningstjenesterne, samt tilgang hertil og beskrivelse af fem operative sager, som PET har tilgået i medfør af PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 3	Side 40
6. Personsikkerhedsundersøgelsessager	Side 49

1. Sammenfatning

Orienteringen indeholder en beskrivelse af regelgrundlaget for Politiets Efterretningstjenestes (PET) tilvejebringelse, behandling og sletning af oplysninger, arkivlovgivningens betydning for håndtering af materiale, der som udgangspunkt skulle slettes som følge af PET-lovgivningen

samt det såkaldte makuleringsforbud, der blev indført i forbindelse med PET-kommissionens nedsættelse i 1998 og senere forlænget. Orienteringen indeholder endvidere en beskrivelse af, hvem der har adgang til arkivmateriale opbevaret i PET samt en beskrivelse af tilgangen til materiale, der af Rigsarkivet er fundet bevaringsværdigt – og som dermed skal overleveres til Rigsarkivet, eller som er omfattet af makuleringsforbuddet. Endelig orienteres kort om sletning af personsikkerhedsundersøgelsessager.

PET-loven trådte i kraft den 1. januar 2014. PET-loven er blevet ændret tre gange, henholdsvis i 2013, 2015 og 2016. Som udmøntning af bemyndigelser i PET-loven har Justitsministeriet udstedt PET-bekendtgørelsen om PET's behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer mv. Bekendtgørelsen, som trådte i kraft den 1. juli 2014, er efterfølgende blevet ændret to gange i henholdsvis 2016 og 2017.

1.1 Regler om PET's tilvejebringelse af oplysninger

Efter PET-lovens § 3 kan PET indsamle og indhente oplysninger, der kan have betydning for tjenestens virksomhed. Det følger endvidere af PET-lovens § 4, stk. 1, at andre forvaltningsmyndigheder efter anmodning fra PET skal videregive oplysninger til tjenesten, hvis tjenesten vurderer, at oplysningerne må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

1.2 Regler om PET's behandling af oplysninger

PET's behandling af personoplysninger er overordnet reguleret i PET-lovens § 7 og § 8. PET kan behandle enhver personoplysning, hvis behandlingen sker med samtykke, må antages at have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, eller er nødvendig for varetagelsen af tjenestens øvrige opgaver.

1.3 Regler om PET's sletning af oplysninger

Efter PET-loven skal PET slette oplysninger om fysiske og juridiske personer, der er tilvejebragt som led i undersøgelser eller efterforskning rettet mod sådanne personer, når der ikke i forbindelse med undersøgelsen eller efterforskningen er tilvejebragt nye oplysninger inden for de seneste 15 år, medmindre andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i medfør af lov. Hvis væsentlige hensyn til varetagelsen af PET's opgaver gør det nødvendigt, kan sletning af oplysninger dog undlades. Der fastsættes herefter en ny slettefrist.

Efter PET-bekendtgørelsen skal PET senest 10 år fra oprettelsen slette journalsager, som ikke indeholder oplysninger om fysiske og juridiske personer, der er tilvejebragt som led i undersøgelser eller efterforskninger rettet mod sådanne personer. Sletning kan dog undlades, hvis væsentlige hensyn til varetagelsen af PET's opgaver gør det nødvendigt. Der fastsættes herefter en ny slettefrist.

At PET ikke forlænger slettefristerne i videre omfang end nødvendigt er sikret ved, at PET i hvert enkelt tilfælde skal underrette Tilsynet med Efterretningstjenesterne (tilsynet) om beslutningen om at undlade sletning efter de nævnte frister.

Mens PET-lovgivningens regler om sletning af PET's materiale har den virkning, at sager, der når slettefristen, fjernes fra PET's almindelige systemer, bevirker de i de fleste tilfælde ikke, at materialet destrueres. Materialet opbevares i stedet adskilt fra det materiale hos PET, som PET-medarbejdere har adgang til (herefter levende materiale). Samspillet mellem reglerne om overførsel af sager af historisk interesse til Rigsarkivet, makuleringsforbuddet samt de i PET-loven gældende slettefrister er beskrevet i orienteringen, jf. afsnit 3 og 4.

1.4 Regler om bevaring af sager af historisk interesse

PET er på linje med andre offentlige myndigheder forpligtet til at overføre materiale af historisk interesse til Rigsarkivet. Det betyder, at selvom materialet skal slettes i medfør af PET-lovgivningen, skal det overføres til Rigsarkivet i medfør af bestemmelser om bevaring og kassation udstedt af Rigsarkivet og må derfor ikke destrueres eller slettes. Dette fremgår af PET-bekendtgørelsens § 18.

1.4.1 Reglerne for fysiske arkivalier

For fysiske arkivalier gælder der efter bevarings- og kassationsbestemmelser udstedt af Rigsarkivaren den 12. april 2012 bl.a. en pligt for PET til at gemme alle operationssager for eftertiden med undtagelse af sager, som ikke har medført egentlig sagsbehandling. Det skønnes, at ca. 80 pct. af PET's fysiske arkivalier på den baggrund bevares for eftertiden. For personsikkerhedsundersøgelsessager er det bestemt af Rigsarkivet, at sager både uden og med belastende personoplysninger skal kasseres, men at særlige eller principielle sager *med* belastende personoplysninger skal bevares. Mindre end 10 personsikkerhedsundersøgelsessager er bevaret af denne årsag.

1.4.2 Reglerne for elektroniske arkivalier

Rigsarkivaren bestemte den 18. marts 2013, at der skal ske aflevering af PET's elektroniske arkivalier i næsten fuldt omfang til Rigsarkivet. Undtaget herfra er elektroniske sager om personsikkerhedsundersøgelser samt visse databaser, der uden undtagelse skal kasseres.

Reglerne for fysiske og elektroniske arkivalier er således ikke ens.

1.5 Bevaringsværdigt materiale opbevaret for Rigsarkivet i PET

Hvis bevaringsværdigt materiale af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke kan overføres til Rigsarkivet, følger det af PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 2, at materialet hos PET fra det tidspunkt, hvor destruktion eller sletning skulle være sket, opbevares adskilt fra PET's øvrige oplysninger. Det betyder, at materialet fjernes fra den almindelige systemadgang, og at operative medarbejdere ikke har adgang til dette materiale. Materialet er således fuldstændig adskilt fra PET's operative virke, jf. afsnit 5.

PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 3, indeholder en regel om adgang for PET til at behandle de oplysninger, som skal overføres til Rigsarkivet, men som endnu ikke er blevet overført hertil. Oplysninger, som skal overføres til Rigsarkivet, og som af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke kan overføres dertil, må fra det tidspunkt, hvor destruktion eller sletning i medfør af PET-loven skulle være sket, kun behandles af PET, hvis det må antages at have væsentlig betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13 eller sker i forbindelse med behandling af arkiv-, indsigts-, tilsyns- og lignende sager.

Siden PET-lovens og -bekendtgørelsens ikrafttræden har PET i fem tilfælde tilgået disse arkivsager af operative årsager. Tilsynet blev i alle fem tilfælde orienteret herom. De fem sager er nærmere beskrevet i redegørelsens afsnit 5. PET har ikke i øvrigt af operative årsager tilgået dette materiale.

PET har i perioden fra den 1. januar 2014 til den 3. maj 2018 som led i behandlingen af sager om arkivadgang mv. - og altså ikke af operative årsager - foretaget ca. 250 søgninger i det historiske arkiv. I cirka 15 af disse tilfælde er der givet adgang til materiale fra PET's historiske arkiv. PET er i ét tilfælde tilgået en sag i det historiske arkiv på baggrund af en anmodning fra Justitsministeriet med henblik på at udlevere eventuelle dokumenter til Justitsministeriet om

PET's hidtidige forståelse af rækkevidden af straffelovens § 108. Operative medarbejde har i ingen af disse tilfælde haft adgang til sagerne.

1.6 Makuleringsforbuddet af 1998

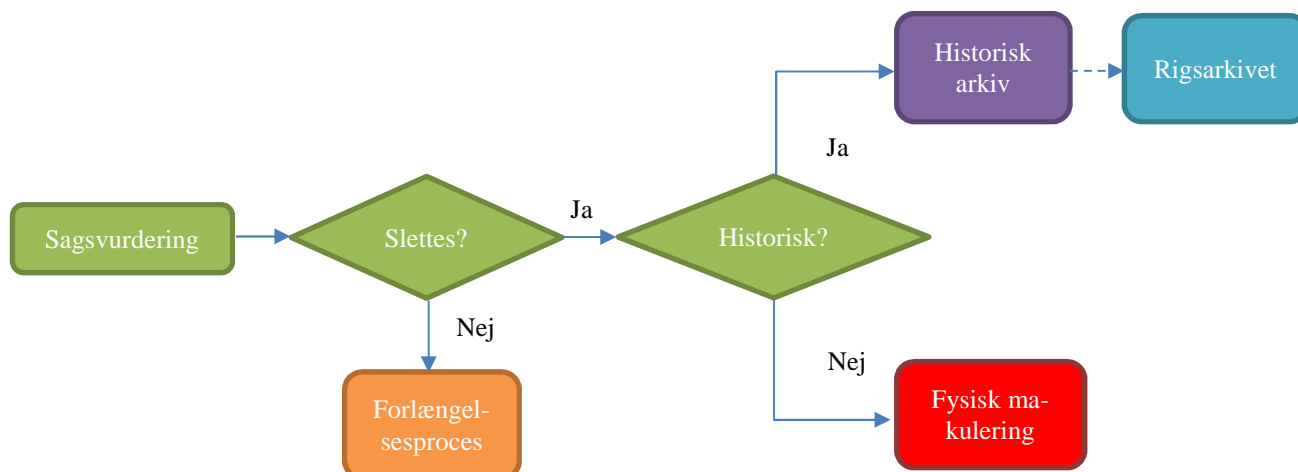
I marts 1998 besluttede den daværende justitsminister på grund af den forestående undersøgelse af PET's virksomhed fra 1945-1989 (PET-kommissionen) at indføre et makuleringsforbud for PET's sager. Det indebærer, at materialet ikke måtte destrueres. Baggrunden var et ønske om at sikre, at materiale, som kunne være relevant for en undersøgelse af PET's virksomhed, ikke blev destrueret - dels for at sikre PET-kommissionen adgang til alt materiale, dels ud fra et ønske om ikke at afskære eventuelle ansøgninger fra forskere om adgang til materialet. Det generelle makuleringsforbud blev efter aftale med den daværende justitsminister i 2008 forlænget, således at der tidligst måtte ske makulering 10 år efter PET-kommissionens afslutning. Makuleringsforbuddet er på den baggrund gældende indtil 2019, hvorefter materialet vil blive destrueret. PET har ikke anvendt materiale omfattet af makuleringsarkivet i operativt øjemed, jf. afsnit 4.

Justitsministeriet har løbende med bidrag fra PET besvaret folketingsspørgsmål vedrørende makuleringsforbuddet, jf. ligeledes afsnit 4.

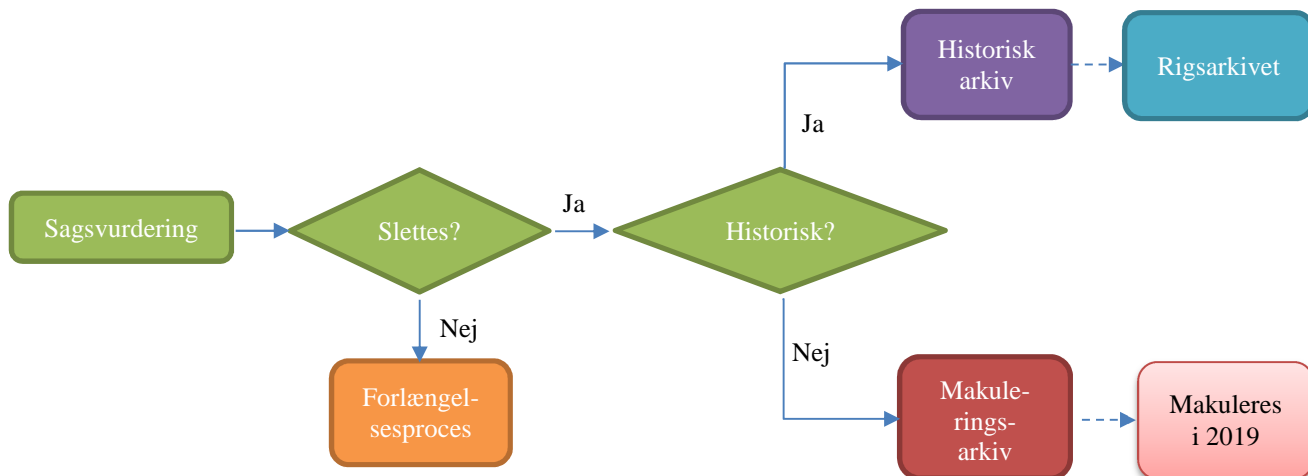
1.7 Illustration af sletteprocessen i PET

Samspillet mellem reglerne om overførsel af sager af historisk interesse til Rigsarkivet, makuleringsforbuddet samt de i PET-lovgivningen gældende slettefrister er overordnet illustreret i de følgende figurer:

1.7.1 Vurdering af historisk interesse før indførelse af makuleringsforbuddet i marts 1998 (alene fysiske arkivalier)

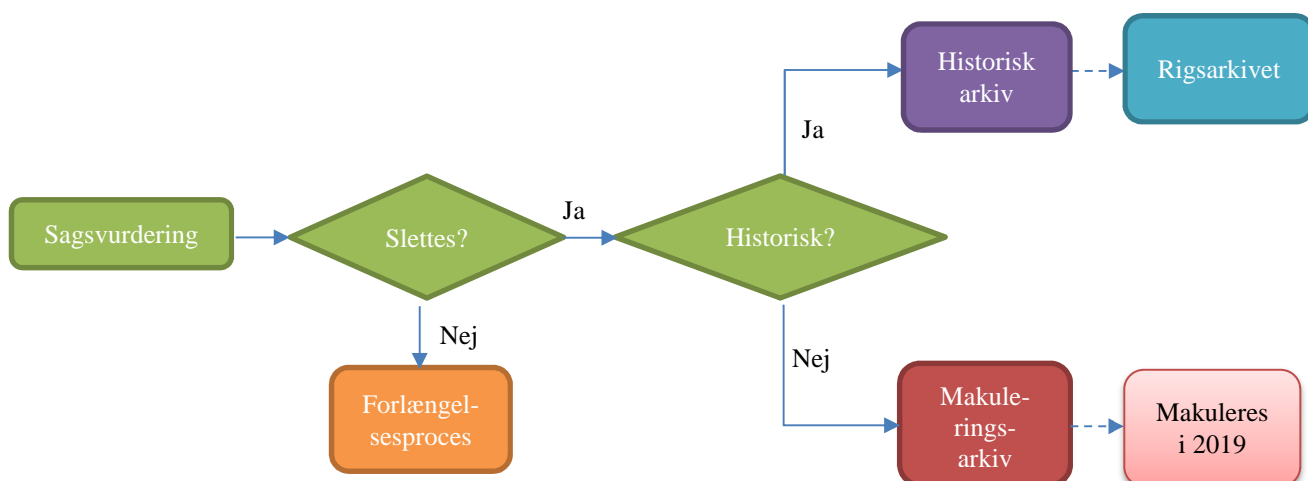

1.7.2 Vurdering af historisk interesse efter indførelse af makuleringsforbuddet i marts 1998 (alene fysiske arkivalier)

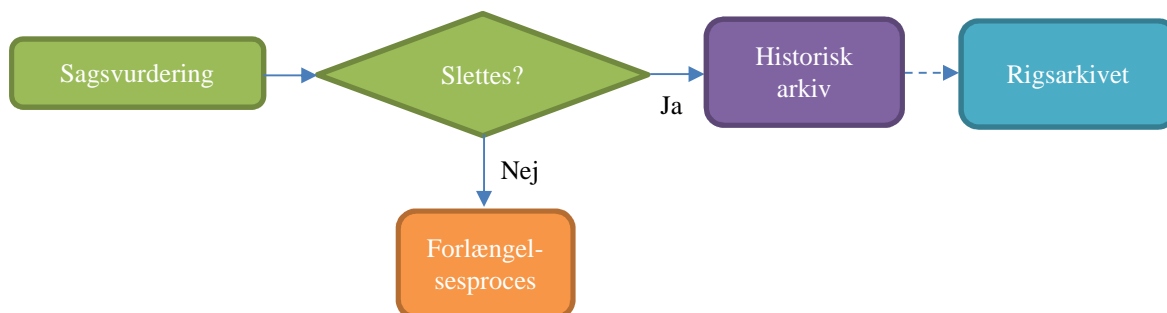

1.7.3 Vurdering af historisk interesse mellem 2008 og 2013, hvor alene dele af elektronisk sagsmateriale skal afleveres til Rigsarkivet (elektroniske arkivalier)

I årene 2008 til 2011 digitaliseredes ca. 45 % af PET's levende fysiske sager. Digitaliseringen betød, at der i det elektroniske arkiv også blev etableret et historisk arkiv og et makuleringsarkiv.

1.7.4 Vurdering af historisk interesse efter 2013, hvor elektronisk sagsmateriale i næsten fuldt omfang skal afleveres til Rigsarkivet (elektroniske arkivalier)

Rigsarkivets nye bestemmelser om bevaring af hovedparten af de fysiske arkivalier og næsten alle de elektroniske arkivalier betød, at den mangeårige opdeling i henholdsvis et historisk og et makuleringsarkiv med ét ikke længere var aktuelt for de elektroniske sagers vedkommende, da indholdet i det elektroniske makuleringsarkiv nu blev afleveringspligtigt til Rigsarkivet. PET har således ikke længere et elektronisk makuleringsarkiv. Person sikkerhedsundersøgelsessager er hverken omfattet af makuleringsforbuddet eller af afleveringspligten til Rigsarkivet.

1.8 Status på PET's aflevering af arkivalier til Rigsarkivet

PET har siden 2011 løbende afleveret fysiske arkivalier til Rigsarkivet, således at der på nuværende tidspunkt er afleveret ca. 90 pct. af det fysiske bevaringsværdige materiale, opgjort i hyl-demeter.

PET's elektroniske arkivalier er endnu ikke afleveret til Rigsarkivet. Dette skyldes, at Rigsarkivets digitale infrastruktur endnu ikke er blevet godkendt til at behandle klassificerede oplysninger af Forsvarets Efterretningstjeneste (FE).

Samlet set er der afleveret en stor del af det afleveringspligtige materiale. Det bemærkes i den forbindelse, at det er en meget begrænset del af PET's elektroniske materiale, der har nået slet-tefristen i PET-lovgivningen og dermed er overført til det historiske arkiv.

1.9 Adgang til PET's arkivalier efter aflevering til Rigsarkivet

PET's adgang til de arkivalier, der er afleveret til Rigsarkivet, er reguleret af samme regler som for alle andre myndigheder. PET har således ingen direkte adgang til materialet.

Efter arkivlovens § 30, stk. 1, kan enhver, herunder offentlige myndigheder, søge om tilladelse til at benytte ikke umiddelbart tilgængelige arkivalier. Det skal i den forbindelse bl.a. vurderes, om adgang til oplysningerne kan ske uden at krænke offentlige eller private interesser i beskyttelsen af oplysningerne unødigt.

PET har ikke anvendt materiale afleveret til Rigsarkivet operativt.

1.10 Adgang til materiale opbevaret i PET

Medlemmer af Tilsynet med Efterretningstjenesterne og tilsynets sekretariat har adgang til alt materiale, opbevaret hos PET. Denne adgang gælder også materiale, der opbevares på historisk arkiv med henblik på overlevering til Rigsarkivet samt materiale opbevaret på makuleringsarkivet. Adgangen for tilsynet følger af PET-lovens § 20.

I forbindelse med behandling af ansøgninger om arkivadgang er det nødvendigt for PET at tilgå materiale på arkiverne, der endnu ikke er afleveret til Rigsarkivet.

Chefen for PET godkender, hvilke medarbejdere i PET der har adgang til det materiale, der som følge af reglerne om bevaring af sager af historisk interesse eller som følge af makuleringsforbuddet opbevares i PET, jf. afsnit 3.3.1. Ingen operative medarbejdere har en sådan adgang.

1.11 Sager om personsikkerhedsundersøgelser

PET har ud fra kriterierne i persondatalovens § 5, stk. 5, fastsat slettefrister for efterretningstjenestens personsikkerhedsundersøgelsessager.

PET foretager sletning heraf efter de fastsatte slettefrister. PET har ud fra de af Rigsarkivet fastsatte kriterier for fysiske arkivalier fundet grundlag for at bevare mindre end 10 personsikkerhedsundersøgelsessager. Alle øvrige sager, herunder alle elektroniske personsikkerhedsundersøgelsessager, er destrueret eller endeligt slettet i overensstemmelse med de fastsatte slettefrister.

2. Regelgrundlaget for PET's opbevaring og sletning af oplysninger set i forhold til arkivlovgivningens regler

Lov nr. 604 af 12. juni 2013 om Politiets Efterretningstjeneste (PET), herefter PET-loven, trådte i kraft den 1. januar 2014. Siden er PET-loven blev ændret tre gange, henholdsvis ved:

1. Lov nr. 1624 af 26. december 2013 (første ændringslov)
2. Lov nr. 1881 af 29. december 2015 (anden ændringslov)
3. Lov nr. 1727 af 27. december 2016 (tredje ændringslov)

Senest er loven med ændringer sammenskrevet ved lovbekendtgørelse nr. 231 af 7. marts 2017 om Politiets Efterretningstjeneste (PET).

Som udmøntning af bemyndigelser i PET-loven har Justitsministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 763 af 20. juni 2014 om PET's behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer mv., herefter PET-bekendtgørelsen. Bekendtgørelsen, som trådte i kraft den 1. juli 2014, er efterfølgende blevet ændret ved to ændringsbekendtgørelser:

1. Bekendtgørelse nr. 1455 af 1. december 2016 (første ændringsbekendtgørelse)
2. Bekendtgørelse nr. 1159 af 26. oktober 2017 (anden ændringsbekendtgørelse)

I afsnit 2.1 nedenfor beskrives de tilfælde, hvor PET-loven med senere ændringer samt forarbejder hertil, forholder sig til arkivlovgivningens regler. Tilsvarende gennemgås i afsnit 2.2 de tilfælde, hvor PET-bekendtgørelsen med senere ændringer forholder sig til arkivlovgivningens regler.

2.1 PET-lovens forhold til arkivlovgivningen

2.1.1 Hovedloven (2013)¹

Ved lov nr. 604 af 12. juni 2013 blev der bl.a. foretaget en regulering af PET's indsamling, indhentning, interne behandling, herunder sletning, samt videregivelse af oplysninger om fysiske og juridiske personer. Samtidig blev PET's selvstændige opgaver lovfæstet, Tilsynet med Efterretningstjenesterne (tilsynet) blev oprettet, og en indirekte indsigtssystem blev indført.

¹ Lov nr. 604 af 12. juni 2013 om Politiets Efterretningstjeneste (PET)

2.1.1.1 Betænkning nr. 1529 om PET og FE (2012)

Forslaget til lov nr. 604 af 12. juni 2013 bygger på betænkning nr. 1529/2012 om PET og FE (betænkningen), som blev afgivet den 24. februar 2012 af Udvalget vedrørende Politiets og Forsvarets Efterretningstjenester (udvalget), også omtalt som Wandler Pedersen-udvalget.

I betænkningens kapitel 5 er spørgsmålet om PET's behandling af oplysninger om personer og organisationer beskrevet. Udvalget har i kapitel 5, afsnit 2.1.1.3 (s. 153), refereret ordlyden af en række bestemmelser i Justitsministeriets retningslinjer af 7. december 2009 for PET's behandling af personoplysninger mv., herunder § 10 om sager af særlig historisk interesse:

”Sager af særlig historisk interesse

§ 10. Materiale, som i medfør af bestemmelser om bevaring og kassation udstedt af Statens Arkiver skal bevares for eftertiden, må ikke destrueres eller slettes. Sådant materiale skal i stedet senest ved udløbet af den frist, som efter disse retningslinjer gælder for destruktion eller sletning, overføres til Statens Arkiver.

Stk. 2. Kan det i stk. 1 nævnte materiale af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke overføres til Statens Arkiver, skal materialet, fra det tidspunkt hvor destruktion eller sletning efter disse retningslinjer skulle være sket, holdes adskilt fra efterretningstjenestens øvrige sager, således at alene medarbejdere, der af chefen for Politiets Efterretningstjeneste er særligt godkendt hertil, har adgang til sagerne og således, at sagerne ikke kan gøres til genstand for søgning eller sagsbehandling i forbindelse med efterretningstjenestens operative og efterforskningsmæssige opgaver.

Stk. 3. Politiets Efterretningstjeneste orienterer hvert kvartal Wamberg-udvalget om de sager, der i henhold til ovenstående regler er overført til Statens Arkiver, eller som i medfør af stk. 2 holdes adskilt fra efterretningstjenestens øvrige sager.”

Afsnit 4.7 (s. 200) i samme kapitel omhandler PET's revision og sletning af oplysninger, hvor de interne retningslinjer herfor er opsummeret, herunder for så vidt angår sager af historisk interesse:

”For sager af historisk interesse gælder der særlige regler. Sådanne sager destrueres ikke ved sletning af sagerne i registre, databaser eller journalsystemet, men overføres i stedet til Statens Arkiver. Kan sagerne af praktiske eller sikkerhedsmæssige årsager ikke overføres til

Statens Arkiver, opbevares de, indtil overførsel kan ske, på et historisk arkiv hos PET, hvortil der gælder særlige adgangsbegrænsninger.”

Udvalget har i samme kapitel, afsnit 5.7 (s. 232f), gennemgået frister for PET's opbevaring af oplysninger, hvoraf det bl.a. fremgår:

”Et vigtigt spørgsmål i forbindelse med PET's behandling af personoplysninger er spørgsmålet om, hvor lang tid tjenesten kan opbevare oplysningerne.[...]

Spørgsmålet om, hvor længe PET kan opbevare indsamlede oplysninger er i dag – ligesom spørgsmålet om efterretningstjenestens behandling af personoplysninger i øvrigt – ikke lovreguleret.[...]

Udvalget foreslår at sætte bl.a. persondatalovens § 5 i kraft for PET. Dette indebærer, at oplysninger indsamlet af tjenesten ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles, jf. persondatalovens § 5, stk. 5. Herved vil det således blive lovfæstet, at PET ikke må opbevare personoplysninger i længere tid end nødvendigt.[...]

Udvalget har overvejet, om de overordnede principper for den tidsmæssige udstrækning af efterretningstjenesternes opbevaring af oplysninger, som følger af persondatalovens § 5, stk. 5, og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, bør suppleres med mere detaljerede frister i lovsform for PET's opbevaring af oplysninger.[...]

Udvalget har imidlertid ikke fundet anledning til at fastsætte det nærmere indhold af disse frister, men finder, at der i loven om PET bør indsættes en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte regler for tjenesternes sletning af opbevarede oplysninger. Disse regler bør indeholde mulighed for efter en konkret vurdering at forlænge fristen, hvis oplysningerne fortsat er aktuelle, således som de nugældende retningslinjer giver mulighed for. [...]

Udvalget har ikke fundet anledning til at tage spørgsmålet om forholdet til arkivlovgivningen op, men forudsætter at der fastsættes administrative regler herom.”

Betænkningens kapitel 8 vedrører indsigt i oplysninger hos PET. Under pkt. 2.6 (s. 340f) beskrives arkivlovens regler om tilgængelighed mv. i hovedtræk, og i afsnit 2.6.2, PET's (dagældende) praksis i relation til arkivloven:

"Af en skrivelse af 17. december 1965 fra den daværende rigsarkivar til PET fremgår, at det blev aftalt, at følgende sagsakter ikke kasseres:

- 1) Redegørelser, der er udarbejdet af PET eller af andre og angår de mere almindelige politiske forhold eller indeholder overvejelser eller betragtninger af mere almindelig karakter.*
- 2) Spionsager fra tiden før anden verdenskrig.*
- 3) Straffesager, der vedrører spionsager og er udlånt fra de pågældende politimesterembeder. Rigsarkivaren træffer efter aflevering til Rigsarkivet bestemmelse om, hvorvidt dette materiale skal overføres til de respektive landsarkiver.*
- 4) Enkeltakter vedrørende personer, der har haft en mere fremtrædende politisk, kulturel, økonomisk eller administrativ position.*
- 5) Enkeltakter vedrørende personer, der har forbindelse med besættelsestiden.*
- 6) Andet materiale, som skønnes at have eller at kunne få historisk værdi.*

Disse retningslinjer følges efter det oplyste stadig i relation til PET's personregistreringssager.

Justitsministeren traf den 13. november 1995, på baggrund af en henvendelse fra Wambergdvalget om bevaringen af sagsakter af særlig historisk interesse, beslutning om, at sagsakter af særlig historisk interesse skal afleveres til Rigsarkivet (nu Statens Arkiver), når PET ikke længere skønner det sikkerhedsmæssigt nødvendigt selv at opbevare de pågældende akter."

For en nærmere gennemgang af arkivloven og dennes baggrund mv. henvises til afsnit 3 nedenfor.

Betænkningens kapitel 9 behandler spørgsmålet om etablering af en midlertidig historisk indsichtsret i forhold til oplysninger om vedkommende selv hos PET. I den sammenhæng er dagældende retstilstand beskrevet i afsnit 2 (s. 372f), hvoraf bl.a. fremgår:

”Der eksisterer ikke i gældende ret en særlig oplysningsordning, der giver i Danmark hjemmehørende personer og organisationer adgang til historiske oplysninger om efterretningstjenesternes registreringer om dem.

Forvaltningsloven, offentlighedsloven og persondataloven giver i et vist omfang mulighed for indsigt. Den sidstnævnte lov gælder dog ikke for behandlinger, der udføres for PET, jf. persondatalovens § 2, stk. 11. Arkivlovens regler knytter sig til de nævnte love. Lovene er allerede beskrevet ovenfor i kapitel 8, hvortil der henvises.”

Kapitel 15 indeholder udvalgets forslag til Lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET). Lovudkastets § 6 indeholder forslag til behandlingsbetingelser for PET's interne behandling af personoplysninger:

”Kap. 5. Intern behandling af personoplysninger

§ 6. For behandling af personoplysninger vedrørende en her i landet hjemmehørende person finder bestemmelserne i persondatalovens § 3, § 5, § 11, stk. 1, og §§ 41-42 anvendelse. Stk. 2. Politiets Efterretningstjeneste kan behandle enhver personoplysning vedrørende en her i landet hjemmehørende person, hvis behandlingen

1) sker med samtykke,

2) må antages at have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, eller

3) er nødvendig for varetagelsen af tjenestens øvrige opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Politiets Efterretningstjenestes behandling af de i stk. 1 og 2 nævnte oplysninger.”

Udvalget har i bemærkningerne (side 551) til bestemmelsen om forholdet til arkivlovgivningen anført:

”Udvalget forudsætter tillige, at der fastsættes administrative regler, der regulerer forholdet til arkivlovgivningen.”

2.1.1.2 Lovforslaget

Lovforslag nr. L 161 blev fremsat den 27. februar 2013 (Folketingstidende 2012-13, A, L 161 som fremsat).

I de almindelige bemærkninger afsnit 2 opsummeres baggrunden for lovforslaget og evaluering. Om lovforslagets forhold til udvalgets lovudkast er i afsnit 2.5, bl.a. anført:

”Endvidere har udvalget ikke set sig i stand til at stille forslag om det nærmere indhold af de slettefrister, der efter udvalgets opfattelse bør gælde for oplysninger hos PET samt om forholdet til arkivlovgivningen. Lovforslaget indeholder på dette punkt en regulering, der indebærer, at der i loven fastsættes en frist for sletning af oplysninger hos PET, og at PET vil skulle overføre de oplysninger til Statens Arkiver, som Rigsarkivet finder, bør bevares af hensyn til eftertiden.”

Lovforslagets almindelige bemærkninger, afsnit 4, omhandler PET's behandling af oplysninger. Af afsnit 4.1.4 fremgår følgende om den dagældende retstilstand:

”Det følger endvidere af 2009-retningslinjerne, at bevaring af sager vedrørende PET's virksomhed – de såkaldte journalsager – skal forelægges for Wamberg-udvalget, hvis tjenesten ønsker at bevare dem ud over 20 år efter sagens oprettelse.

For sager af historisk interesse gælder der særlige regler. Sådanne sager destrueres ikke ved sletning af sagerne i registre, databaser eller journalsystemet, men overføres i stedet til Statens Arkiver. Reglerne herom findes i arkivloven og bestemmelser udstedt i medfør heraf. Rigsarkivet har således i medfør af § 5, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 591 af 26. juni 2003 om offentlige arkivalier og offentlige arkivers virksomhed (arkivbekendtgørelsen) udarbejdet bevarings og kassationsbestemmelser for PET's arkivalier på papir. Disse bestemmelser udstedtes og trådte i kraft den 12. april 2012.

Kan de sager, der skal afleveres til Statens Arkiver, af praktiske eller sikkerhedsmæssige årsager ikke overføres til Statens Arkiver, opbevares de, indtil overførsel kan ske, på et historisk arkiv hos PET, hvortil der gælder særlige adgangsbegrænsninger.”

Om valget af lovmodel, herunder forholdet til persondataloven, fremgår af justitsministeriets overvejelser i afsnit 4.2.2, bl.a. følgende om persondatalovens § 14:

”Justitsministeriet kan på denne baggrund tilslutte sig udvalgets forslag til, hvilke regler i persondataloven, der bør sættes i kraft for PET, og lovforslaget er i det væsentligste udformet i overensstemmelse hermed, jf. herved den foreslåede § 7, stk. 1. Dog har ministeriet fundet, at persondatalovens § 14 om forholdet til arkivlovgivningen også bør sættes i kraft for PET. Der henvises om baggrunden herfor til pkt. 4.4.2 nedenfor. [...]

Justitsministeriet foreslår på denne baggrund, at persondatalovens §§ 3, 5, 14, 41 og 42 også skal finde tilsvarende anvendelse for behandling af oplysninger om juridiske personer, jf. herved det foreslåede § 8, stk. 1.”

Afsnit 4.4 vedrører slettefrister mv. I afsnit 4.4.1 opsummeres udvalgets overvejelser, der er angivet i betænkningens side 201-239. Det er i den forbindelse, som ovenfor gengivet, at udvalget ikke har fundet anledning til at tage spørgsmålet om forholdet til arkivlovgivningen op, men forudsætter at der fastsættes administrative regler herom.

Af Justitsministeriets overvejelser i afsnit 4.4.2, fremgår bl.a. følgende om slettefrister og overgivelse til Rigsarkivet:

”Justitsministeriet har ligesom udvalget overvejet spørgsmålet om slettefrister for de oplysninger, som PET behandler. Som det anføres af udvalget, følger det af persondatalovens § 5, stk. 5 – som, jf. lovforslagets § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, foreslås sat i kraft for PET – at indsamlede oplysninger ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne er indsamlet.

Lovforslaget indebærer således, at PET ikke må opbevare indsamlede og indhentede personoplysninger i længere tid end nødvendigt. PET vil i den forbindelse være forpligtet til løbende at gennemgå de oplysninger, som tjenesten opbevarer, med henblik på at sikre, at den fornødne sletning (alternativt anonymisering) af oplysningerne sker. Bestemmelsen vil dog ikke være til hinder for, at PET undlader at slette oplysninger, der f.eks. skal overgives til Statens Arkiver efter de nærmere regler herom.[...]

Justitsministeriet finder ligesom udvalget, at der – ud over persondatalovens § 5, stk. 5 – bør fastsættes mere detaljerede slettefrister for de oplysninger, som PET behandler.[...]

PET's anvendelse af databaser mv., herunder mere detaljerede slettefrister for oplysninger i de enkelte databaser mv., er på denne baggrund efter Justitsministeriets opfattelse ikke egnet til nærmere lovregulering.

Justitsministeriet kan således tilslutte sig Wendler Pedersen-udvalgets forslag om, at mere detaljerede slettefrister for behandling af oplysninger i bl.a. PET's databaser mv. fastsættes administrativt.

Der indsættes således en bemyndigelse i loven til, at justitsministeren bl.a. kan fastsætte sådanne mere detaljerede slettefrister. Der henvises til lovforslagets § 7, stk. 3, og § 8, stk. 3, og bemærkningerne hertil.[...]

Justitsministeriet finder imidlertid, at de overordnede regler for sletning af oplysninger, der er tilvejebragt i forbindelse med undersøgelser og efterforskning rettet mod fysiske og juridiske personer bør fastsættes i loven og ikke alene i administrative regler. De regler, der fastsættes administrativt for sletning af oplysninger hos PET, vil således skulle ligge inden for de rammer, der fastsættes med en sådan lovregel. [...]

Justitsministeriet foreslår på denne baggrund, at det i loven fastsættes, at PET skal slette oplysninger om fysiske og juridiske personer, der er tilvejebragt som led i undersøgelser eller efterforskning rettet mod sådanne personer, når der ikke i forbindelse med undersøgelsen eller efterforskningen er tilvejebragt nye oplysninger inden for de seneste 15 år, jf. herved den foreslåede § 9.

Bestemmelsen indebærer, at PET senest vil skulle slette alle oplysninger om fysiske og juridiske personer, som PET har tilvejebragt i forbindelse med undersøgelse og efterforskning, når der ikke i en periode på 15 år er tilvejebragt nye oplysninger som led i undersøgelsen eller efterforskningen. [...]

I de undtagelsestilfælde, hvor væsentlige hensyn til PET's opgaver gør det nødvendigt at beholde sådanne oplysninger længere end 15 år, vil PET have mulighed herfor efter den foreslåede § 9, stk. 2.

I det omfang PET's forpligtelser efter lovforslaget medfører, at oplysningerne vil skulle slettes på et tidligere tidspunkt, vil dette tidspunkt være gældende.[...]

Sletning af oplysninger efter den foreslåede bestemmelse kan undlades, hvis væsentlige hensyn til varetagelsen af PET's opgaver gør det nødvendigt. En sådan beslutning forudsætter, at oplysningerne fortsat er aktuelle, f.eks. fordi oplysningerne vil kunne være relevante i forbindelse med andre undersøgelser eller efterforskninger, der på tidspunktet verserer hos PET.

Oplysningerne vil skulle slettes, så snart begrundelsen for at undlade sletning ikke længere er til stede.

Det forudsættes, at PET orienterer Tilsynet med Efterretningstjenesterne om tjenestens beslutninger om at undlade sletning af oplysninger.

Der findes i anden lovgivning, herunder arkivlovgivningen, regler, der indebærer, at PET ikke er berettiget til at slette oplysninger. Rigsarkivaren har således fastsat regler, der indebærer, at PET skal bevare oplysninger af historisk interesse, jf. nærmere herom pkt. 4.1.4 ovenfor.

Sådanne regler skal PET følge, hvilket indebærer, at PET vil være afskåret fra at slette oplysningerne. Det forudsættes, at PET som hidtil opbevarer sager, der af praktiske eller sikkerhedsmæssige årsager ikke overføres til Statens Arkiver, på et historisk arkiv hos PET, hvortil der gælder særlige adgangsbegrænsninger, indtil overførsel kan ske.

Der henvises til lovforslagets § 9 og bemærkningerne hertil.”

De almindelige bemærkninger til lovforslaget behandler i afsnit 7 spørgsmålet om indsigt i oplysninger hos PET. I afsnit 7.1 opsummeres dagældende arkivregler svarende til indholdet af betænkningens kapitel 8, afsnit 2.6.1.

Lovforslagets kapitel 7 indeholder forslag til regulering af PET's behandling af personoplysninger i § 7 samt behandling af oplysninger om juridiske personer i § 8:

”§ 7. For behandling af personoplysninger finder persondatalovens § 3, § 5, § 11, stk. 1, samt §§ 14, 41 og 42 anvendelse.

Stk. 2. Politiets Efterretningstjeneste kan behandle enhver personoplysning, hvis behandlingen

1) sker med samtykke,

2) må antages at have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13,

eller

3) er nødvendig for varetagelsen af tjenestens øvrige opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Politiets Efterretningstjenestes behandling af personoplysninger.

Om forholdet til arkivlovgivningen fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen bl.a.:

Bestemmelsen indebærer, at en række af persondatalovens bestemmelser fremover finder anvendelse ved PET's behandling af indsamlede og indhentede oplysninger vedrørende fysiske personer – såkaldte personoplysninger.[...]

Stk. 1 indebærer, at de almindelige dataretlige begreber i persondatalovens § 3 vil gælde for PET's databehandling. PET vil endvidere blive omfattet af bestemmelsen i lovens § 5, der fastsætter krav om saglighed og proportionalitet ved behandling af personoplysninger. [...]

Persondatalovens § 5 indebærer endvidere, at oplysninger indsamlet af tjenesten ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles, jf. persondatalovens § 5, stk. 5. Herved lovfæstes det, at PET ikke må opbevare personoplysninger i længere tid end nødvendigt.

Desuden indebærer forslaget, at PET vil kunne overføre personoplysninger til opbevaring i arkiv efter reglerne i arkivlovgivningen, jf. persondatalovens § 14.

Forslaget til § 8, der indeholder behandlingsbetingelser for PET's behandling af oplysninger om juridiske personer, indebærer tilsvarende § 7 for personoplysninger, at PET vil kunne overføre

oplysninger om juridiske personer til opbevaring i arkiv efter reglerne i arkivlovgivningen, jf. persondatalovens § 14.

Lovforslaget indeholder i § 9 en generel øvre slettefrist:

§ 9. Politiets Efterretningstjeneste skal, medmindre andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i medfør af lov, slette oplysninger om fysiske og juridiske personer, der er tilvejebragt som led i undersøgelser eller efterforskning rettet mod sådanne personer, når der ikke i forbindelse med undersøgelsen eller efterforskningen er tilvejebragt nye oplysninger inden for de seneste 15 år.

Stk. 2. Sletning af oplysninger efter stk. 1 kan undlades, hvis væsentlige hensyn til varetagelsen af Politiets Efterretningstjenestes opgaver, jf. § 1, gør det nødvendigt.

I bemærkningerne til bestemmelsen er om forholdet til arkivlovgivningen anført:

”Der findes i anden lovgivning, herunder arkivlovgivningen, regler, der indebærer, at PET ikke er berettiget til at slette oplysninger. Rigsarkivaren har således f.eks. fastsat regler, der indebærer, at PET skal bevare oplysninger af historisk interesse, jf. nærmere herom i pkt. 4.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Sådanne regler skal PET følge, hvilket indebærer, at PET vil være afskåret fra at slette oplysningerne. Det følger således af stk. 1, at PET’s forpligtelse til at slette oplysninger ikke skal gælde, hvis andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i medfør af lov.

Det forudsættes, at justitsministeren i medfør af bemyndigelsesbestemmelserne i lovforslagets § 7, stk. 3, og § 8, stk. 3, fastsætter regler, der begrænser PET’s mulighed for at behandle oplysninger, som skulle være slettet, men ikke er blevet det som følge af bestemmelser fastsat i anden lovgivning, jf. stk. 1, f.eks. fordi oplysningerne er af historisk interesse. Det vil bl.a. fremgå af disse regler, at PET skal opbevare sager, der af praktiske eller sikkerhedsmæssige årsager ikke overføres til Statens Arkiver, på et historisk arkiv hos PET, hvortil der gælder særlige adgangsbegrænsninger.”

2.1.1.3 Folketingets behandling

Folketingets Retsudvalg har ved spørgsmål nr. 17 (L 161) af 24. april 2013 anmodet Justitsministeren om at redegøre for forskelle i reglerne før og efter lovforslaget i forhold til henholdsvis

sletning af oplysninger, tilsyn med sletning og i hvilket omfang PET ville være omfattet af arkivlovens bestemmelser om overdragelse af materiale til Rigsarkivet.

For så vidt angår sidste led om arkivloven, fremgår af Justitsministerens svar² af 6. maj 2013:

”3. Politiets Efterretningstjeneste er som nævnt i pkt. 1 omfattet af arkivlovens regler. Sager af historisk interesse destrueres således ikke ved sletning af sagerne i efterretningstjenestens databaser eller journalsystemer, men overføres i stedet til Statens Arkiver.

Det bemærkes i den forbindelse, at det i bemærkningerne til lovforslagets § 9 forudsættes, at Justitsministeriet fastsætter regler, der begrænser efterretningstjenestens mulighed for at behandle oplysninger, som skulle være slettet, men ikke er blevet det som følge af bestemmelser fastsat i anden lovgivning, f.eks. fordi oplysningerne er af historisk interesse. Det vil bl.a. fremgå af disse regler, at efterretningstjenesten skal opbevare sager, der af praktiske eller sikkerhedsmæssige årsager ikke overføres til Statens Arkiver, på et historisk arkiv hos tjenesten, hvortil der gælder særlige adgangsbegrænsninger.”

2.1.2 Første ændringslov (2013)³

Lov nr. 1624 af 26. december 2013 gennemførte en regulering i forvaltningsloven af spørgsmålet om krav til underskrift, samt en ændring af PET-loven, hvorefter offentlighedsloven med undtagelse af § 8 (egenacces) skal finde anvendelse for PET's sager om administrative forhold. Endelig er foretaget enkelte konsekvensændringer i PET-loven, som vedrører notatpligten.

Lovændringerne til PET-loven trådte i kraft den 1. januar 2014. Der henvises til lovforslag nr. L 13 fremsat den 2. oktober 2013 (Folketingstidende 2013-14, A, L 13 som fremsat).

2.1.3 Anden ændringslov (2015)⁴

PET-loven blev ændret ved lov nr. 1881 af 29. december 2015 for så vidt angår PET's indhentning af oplysninger, som luftfartsselskaber registrerer om passagerer og besætningsmedlemmer

² Justitsministeriets j.nr. 2013-0037-0038.

³ Lov nr. 1624 af 26. december 2013 om ændring af forvaltningsloven, lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET) og lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) (Krav om identifikation m.v. i afgørelsessager og adgang til aktindsigt i PET's sager om administrative forhold)

⁴ Lov nr. 1881 af 29. december 2015 om ændring af lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET) og toldloven (Politiets Efterretningstjenestes adgang til oplysninger om flypassagerer i terrørsager m.v. og SKATs håndtering af oplysninger om flypassagerer i forbindelse med toldkontrol m.v.)

(PNR-oplysninger) i forbindelse med rejser til og fra Danmark. Loven blev sat i kraft den 1. januar 2017 ved bekendtgørelse nr. 1437 af 1. december 2016⁵. Lovændringen medførte, at et nyt stk. 2 og 3 blev indsat i PET-lovens § 4. Herudover indebar loven en ændring af toldloven.

Indholdet af ændringerne til PET-loven er nærmere omtalt i lovforslag nr. L 23 fremsat den 7. oktober 2015 (Folketingstidende 2015-16, A, L 23 som fremsat). Lovforslaget er med enkelte ændringer en genfremsættelse af et tidligere forslag til ændring af PET-loven og toldloven (L 204, folketingsåret 2014-15 (1. samling)), der bortfaldt efter afholdelse af folketingsvalget den 18. juni 2015.

2.1.4 Tredje ændringslov (2016)⁶

PET-loven blev ændret ved lov nr. 1727 af 27. december 2016 om ændring af lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET), som blev fremsat den 9. november 2016 ved lovforslag nr. L 71 (Folketingstidende 2016-17, A, L 71 som fremsat). Ændringsloven trådte i kraft den 1. marts 2017.

Lovens § 1, nr. 3 og 4, indebar ændringer i PET's forpligtelse til sletning af oplysninger, hvorved følgende blev ændret i PET-loven:

”3. Efter § 9 indsættes i kapitel 5:

»§ 9 a. Bliver Politiets Efterretningstjeneste i forbindelse med sine aktiviteter opmærksom på, at sager eller dokumenter m.v. ikke længere opfylder betingelserne i § 7, stk. 2, og § 8, stk. 2, skal disse slettes, uanset om slettefristen i § 9 eller frister fastsat i medfør af § 7, stk. 3, eller § 8, stk. 3, er udløbet. Politiets Efterretningstjeneste er ikke i øvrigt forpligtet til løbende af egen drift at gennemgå tjenestens sager og dokumenter m.v. med henblik på at vurdere, om betingelserne i § 7, stk. 2, og § 8, stk. 2, fortsat er opfyldt.

Stk. 2. Politiets Efterretningstjeneste er uanset bestemmelserne i §§ 7-9 ikke forpligtet til at slette oplysninger, der ikke opfylder betingelserne i § 7, stk. 2, og § 8, stk. 2, hvis oplysningerne indgår i dokumenter m.v., som i øvrigt opfylder betingelserne i § 7, stk. 2, og § 8, stk. 2, jf. dog stk. 3 og § 13, stk. 2.

⁵ Bekendtgørelse nr. 1437 af 1. december 2016 om ikrafttræden af lov om ændring af lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET) og toldloven trådte ændringsloven i kraft

⁶ Lov nr. 1727 af 27. december 2016 om ændring af lov om ændring af lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET) (Ændring af PET's opgaver i forhold til den alvorligste organiserede kriminalitet og PET's forpligtelse til sletning af oplysninger)

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at Politiets Efterretningstjeneste i nærmere fastsatte tilfælde skal slette oplysninger i videre omfang, end hvad der følger af lovens bestemmelser.«

4. I § 13 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Konstateres det i forbindelse med en undersøgelse efter stk. 1, at Politiets Efterretningstjeneste behandler oplysninger, som ikke længere opfylder betingelserne i § 7, stk. 2, og § 8, stk. 2, skal disse oplysninger slettes uanset § 9 a, stk. 2.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.»

Om baggrunden for lovforslaget i relation til ændringer i PET's sletningsforpligtelser fremgår af de almindelige bemærkninger punkt 1:

”Det er endvidere af afgørende betydning for regeringen at sikre, at de operative kræfter hos PET anvendes så effektivt som muligt til PET's kerneopgaver, herunder forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme, ligesom det er af afgørende betydning at finde den rette balance mellem hensynet til PET's operative kapacitet og hensynet til at undgå unødvendig ophobning af oplysninger om enkeltpersoner i tjenestens arkiver.

Justitsministeriet foreslår i det lys en række ændringer af PET-loven.[...] For det andet foreslås der visse ændringer i PET-loven med henblik på at afklare rækkevidden af PET's forpligtelser til at slette lovligt tilvejebragte oplysninger...

I Justitsministerens skriftlige fremsættelse af lovforslaget den 9. november 2016 fremgår ligeledes om baggrunden og formålet med lovforslaget bl.a.:

”Formålet med lovforslaget er først og fremmest at afklare rækkevidden af PET's forpligtelser til at slette lovligt tilvejebragte oplysninger og samtidig skabe den rette balance mellem på den ene side hensynet til, at PET ikke behandler flere oplysninger end nødvendigt, og på den anden side, at PET's operative ressourcer anvendes til PET's kerneopgaver med at forebygge og bekæmpe terrorisme.”

Ændringerne til reglerne om PET's sletning af oplysninger behandles i lovforslagets almindelige bemærkninger punkt 3. I punkt 3.1 er retstilstanden før den foreslåede ændring beskrevet,

henholdsvis for PET's tilvejebringelse af oplysninger (punkt 3.1.1) samt for PET's behandling og sletning af oplysninger (punkt 3.1.2).

Forholdet mellem persondataloven og PET-loven er behandlet i punkt 3.1.2.1, herunder de bestemmelser i persondatalovens § 3 (definitioner), § 5 (generelle databehandlingsprincipper), § 11, stk. 1 (cpr-numre), og §§ 14 (arkivloven), 41 og 42 (behandlingssikkerhed), der i medfør af PET-lovens § 7, stk. 1, samt § 8, stk. 1, finder anvendelse for PET's behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer. Punkt 3.1.2.1 henviser i den forbindelse til PET-lovens forarbejder, forslag L 161 som fremsat, de almindelige bemærkninger, punkt 4.2.1.

I de almindelige bemærkninger punkt 3.1.2.4 er der anført nærmere om løbende revision og sletning efter persondataloven og PET-loven. I den forbindelse er det under pkt. 3.1.2.4.2 om gældende ret i lovforslaget til hovedloven fra 2013 bl.a. anført:

”Lovforslaget indebærer således, at PET ikke må opbevare indsamlede og indhentede personoplysninger i længere tid end nødvendigt. PET vil i den forbindelse være forpligtet til løbende at gennemgå de oplysninger, som tjenesten opbevarer, med henblik på at sikre, at den fornødne sletning (alternativt anonymisering) af oplysningerne sker. Bestemmelsen vil dog ikke være til hinder for, at PET undlader at slette oplysninger, der f.eks. skal overgives til Statens Arkiver efter de nærmere regler herom.”

Lovændringen indeholdt ikke en ændring af reguleringen af forholdet mellem slettereglerne i PET-lovgivningen og arkivloven, herunder heller ikke ændringer i afleveringspligten til Rigsarkivet.

2.2 PET-bekendtgørelsens forhold til arkivloven

2.2.1 PET-bekendtgørelsen (2014)⁷

Justitsministeriet udstedte den 20. juni 2014 en bekendtgørelse om PET's behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer mv. (PET-bekendtgørelsen), som trådte i kraft den 1. juli 2014. Bekendtgørelsen er en udmøntning af bemyndigelserne i PET-lovens § 7, stk. 3, § 8, stk. 3, og § 14, stk. 2.

⁷ Bekendtgørelse nr. 763 af 20. juni 2014 om Politiets Efterretningstjenestes behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer m.v.

Bekendtgørelsen indeholder bl.a. regler om, hvordan PET skal lagre personoplysninger og supplerende regler om sletning. Bekendtgørelsen indeholder også regler om PET's egenkontrol, PET's forpligtelse til at underrette tilsynet om diverse forhold og forholdet mellem PET-lovgivningens regler om sletning og Rigsarkivets regler om bevaring og kassation.

Om bevaring til Rigsarkivet er i bekendtgørelsens § 18, stk. 1-3, fastsat følgende:

”§ 18. Fysiske eller elektroniske oplysninger, som i medfør af bestemmelser om bevaring og kassation udstedt af Statens Arkiver skal bevares for eftertiden, må ikke destrueres eller slettes. Sådanne oplysninger skal i stedet overføres til Statens Arkiver.

Stk. 2. Kan de i stk. 1 nævnte oplysninger af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke overføres til Statens Arkiver, skal oplysningerne, fra det tidspunkt hvor destruktion eller sletning skulle være sket, behandles adskilt fra efterretningstjenestens øvrige oplysninger, således at alene medarbejdere, der af chefen for Politiets Efterretningstjeneste er særligt autoriseret hertil, har adgang til oplysningerne.

Stk. 3. Oplysninger, som skal overføres til Statens Arkiver, jf. stk. 1, og oplysninger, som af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke kan overføres til Statens Arkiver, jf. stk. 2, må, fra det tidspunkt, hvor destruktion eller sletning skulle være sket, kun behandles af Politiets Efterretningstjeneste, hvis det må antages at have væsentlig betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13.”

For så vidt angår oplysninger, der på ikrafttrædelsestidspunktet alene foreligger hos PET i fysisk form, fremgår herudover af bestemmelserne i § 20:

”§ 20. Bekendtgørelsens § 3 finder ikke anvendelse på oplysninger, som på ikrafttrædelsestidspunktet alene foreligger hos Politiets Efterretningstjeneste i fysisk form.

Stk. 2. Politiets Efterretningstjeneste skal senest den 1. januar 2017 lagre oplysninger som nævnt i stk. 1 i journalen eller en database, jf. §§ 1 og 2, medmindre lagringen strider mod arkivloven eller regler fastsat i medfør heraf.

Stk. 3. For de i stk. 1 nævnte oplysninger regnes de i § 1, stk. 2, og § 2, stk. 2, nævnte slettefrister fra tidspunktet for lagring i journalen eller en database, jf. stk. 2.”

PET-bekendtgørelsens § 1 til § 3 lød på ikrafttrædelsestidspunktet som følger:

”§ 1. Politiets Efterretningstjeneste fører en elektronisk journal med sager vedrørende efterretningstjenestens virksomhed.

Stk. 2. Politiets Efterretningstjeneste skal senest 10 år fra sagsoprettelsen slette sager i journal, som ikke indeholder oplysninger om fysiske og juridiske personer, der er tilvejebragt som led i undersøgelser eller efterforskninger rettet mod sådanne personer.

Stk. 3. Politiets Efterretningstjenestes egne personalesager og sager om personsikkerhedsundersøgelser er ikke omfattet af stk. 2.

Stk. 4. Sletning efter stk. 2 kan undlades, hvis væsentlige hensyn til varetagelsen af Politiets Efterretningstjenestes opgaver gør det nødvendigt. Efterretningstjenesten underretter Tilsynet med Efterretningstjenesterne om en beslutning om at undlade sletning.

§ 2. Politiets Efterretningstjeneste kan føre særlige databaser i tilknytning til efterretnings-tjenestens operative og administrative opgaver.

Stk. 2. Politiets Efterretningstjeneste fastsætter en slettefrist for den enkelte person eller oplysning i databasen på indtil 5 år fra indførelsen i databasen. Efterretningstjenesten kan efter underretning af Tilsynet med Efterretningstjenesterne undtagelsesvist fastsætte længere frister for sletning af personer, poster eller oplysninger i disse databaser mv.

Stk. 3. Slettefrister efter stk. 2 kan ikke overstige fristen i § 9, stk. 1, jf. dog stk. 2, i lov om Politiets Efterretningstjeneste.

§ 3. Oplysninger, som ikke inden 4 uger fra modtagelsen eller tilvejebringelsen er lagret i journalen eller i en database, jf. §§ 1 og 2, skal slettes, medmindre oplysningerne efter deres karakter ikke kan lagres elektronisk.

Stk. 2. Politiets Efterretningstjeneste underretter Tilsynet med Efterretningstjenesterne, hvis efterretningstjenesten undtagelsesvis ikke kan overholde fristen i stk. 1.”

Bestemmelserne i bekendtgørelsens §§ 1-3 og § 18, stk. 3 er efterfølgende blevet ændret ved første ændringsbekendtgørelse.

2.2.2 Første ændringsbekendtgørelse (2016)⁸

Den 1. januar 2017 trådte bekendtgørelse nr. 1455 af 1. december 2016 i kraft. Bekendtgørelsen har til formål at udmønte bemyndigelsen i § 4, stk. 3, i PET-loven, som blev indført ved lov nr. 1881 af 29. december 2015.

Bekendtgørelsen indeholder bl.a. regler om PET's adgang til PNR-oplysninger via SKAT, herunder hvilke typer af oplysninger PET har adgang til samt om sletning af disse oplysninger.

For så vidt angår forholdet til arkivlovgivningen indeholder bekendtgørelsens § 1, nr. 8 en tilføjelse til PET-bekendtgørelsens § 18:

”8. I § 18, stk. 3, indsættes efter »straffelovens kapitel 12 og 13«: »eller sker i forbindelse med behandling af arkiv-, indsigts-, tilsyns- og lignende sager«.”

Om baggrunden for denne tilføjelse fremgår af Justitsministeriets høringsbrev af 31. oktober 2016 (j. nr. 2016-731-0071) over udkastet til ændringsbekendtgørelsen:

”I øvrigt – og uden sammenhæng med PNR – er der fundet anledning til at lægge op til en præcisering af PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 3, således at det tydeliggøres, at PET også har adgang til sit særlige historiske arkiv, i tilfælde hvor det sker som følge af en henvendelse fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne, Rigsarkivet, Folketingets Ombudsmand mv. Der tilsigtes således ikke en udvidelse af PET's operative adgang til oplysninger i det historiske arkiv.”

2.2.3 Anden ændringsbekendtgørelse (2017)⁹

Bekendtgørelse nr. 1455 af 26. oktober 2017, der trådte i kraft den 1. november 2017, har til formål at lette sagsgangen for PET i forbindelse med PET's interne godkendelse af straffeprocessuelle tvangsindgreb.

⁸ Bekendtgørelse nr. 1455 af 1. december 2016 om ændring af bekendtgørelse om Politiets Efterretningstjenestes behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer m.v.

⁹ Bekendtgørelse nr. 1159 af 26. oktober 2017 om ændring af bekendtgørelse om Politiets Efterretningstjenestes behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer m.v.

2.3 Tilsynets dialog med Justitsministeriet vedrørende forholdet mellem PET-loven og arkivloven

Tilsynet har i sin redegørelse om PET for 2014 bemærket, at Rigsarkivets bevarings- og kassationsbestemmelser for PET i meget betydeligt omfang er til hinder for, at tjenesten kan slette oplysninger, idet oplysningerne i stedet skal overføres til Rigsarkivet. Tilsynet finder, at PET-loven med tilhørende bemærkninger og efterfølgende bekendtgørelse giver et klart indtryk af, at oplysninger om fysiske og juridiske personer som altovervejende hovedregel vil blive slettet inden for nærmere angivne frister, men at dette imidlertid ikke er tilfældet, idet omkring 80 procent af PET's papirarkivalier og langt størstedelen af PET's elektroniske arkivalier skal overføres til Rigsarkivet.

Efter tilsynets opfattelse giver PET-loven med tilhørende bemærkninger og efterfølgende bekendtgørelse således ikke et retvisende billede af omfanget af oplysninger om fysiske og juridiske personer, der kan slettes, hvilket tilsynet finder problematisk.

Tilsynet har derfor i september 2014 gjort Justitsministeriet opmærksom på problemstillingen.

Justitsministeriet anførte i april 2015 i et brev til tilsynet, at retstilstanden efter ministeriets opfattelse er i overensstemmelse med de forudsætninger, som fremgår af forarbejderne til PET-loven.

Ministeriet bemærkede, at PET-loven og den tilhørende bekendtgørelse regulerer PET's adgang til at behandle oplysninger om fysiske og juridiske personer, og reglerne sikrer, at PET kun i begrænset omfang har adgang til at behandle oplysninger, der som udgangspunkt skulle have været slettet i medfør af lovens eller bekendtgørelsens sletteregler. PET-loven og den tilhørende bekendtgørelse regulerer derimod ikke, i hvilket omfang oplysninger hos PET skal overføres til Rigsarkivet, og der er efter ministeriets opfattelse heller ikke i forarbejderne til PET-loven indlagt særlige forudsætninger om omfanget af de oplysninger, som skal overføres til Rigsarkivet.

Justitsministeriet anførte, at spørgsmålet om overførsel af oplysninger fra PET til Rigsarkivet er reguleret i arkivlovgivningen, som PET – i lighed alle andre offentlige myndigheder – er forpligtet til at følge.

Ministeriet tilkendegav samtidig over for Kulturministeriet, at PET's forpligtelser i henhold til arkivlovgivningen til at bevare tjenestens arkivalier efter ministeriets opfattelse ikke kan antages at være til hinder for, at PET iagttager de forpligtelser, som følger af bl.a. PET-loven og retsplejeloven, til at slette enkelt dokumenter og oplysninger i sager, it-systemer mv. Der henvises i den forbindelse til, at det følger af PET-loven, at PET efterkommer pålæg fra tilsynet om at slette oplysninger, som tjenesten måtte behandle med urette, jf. lovens § 13.

PET's praksis – som tilsynet har erklæret sig enig i – er på den baggrund landet på, at en oplysning, der er indhentet med urette, slettes endeligt, mens tilsynets pålæg om at slette en oplysning i øvrigt medfører, at oplysningen fjernes fra de almindelige systemer, men fortsat vil være afleveringspligtig til Rigsarkivet.

Herudover følger det af retsplejeloven, at PET som udgangspunkt er forpligtet til at tilintetgøre materiale tilvejet i forbindelse med telefonaflytning, anden aflytning eller brevåbning, hvis materialet vedrører en mistænks forbindelse med vidneudelukkede personer (f.eks. en præst eller en forsvarer), jf. retsplejelovens § 791, stk. 3.

3. Arkivloven, herunder PET's og andres adgang efter overlevering til Rigsarkivet

3.1 Regelgrundlag

Det følger af PET-lovens § 9 og PET-bekendtgørelsens § 18, at PET er omfattet af arkivlovens regler, jf. afsnit 1.2, i lighed med øvrige offentlige myndigheder.

Det betyder, at sager af historisk interesse ikke destrueres hos PET, når de slettes i PET's almindelige systemer, men i stedet bevares til Rigsarkivet i overensstemmelse med de af Rigsarkivet fastsatte kriterier. Det betyder, at sagerne fjernes fra den almindelige systemadgang, og at operative medarbejdere ikke har adgang hertil.

Den nuværende arkivlov er fra 2016.¹⁰

Det følger af arkivlovens § 4, at Rigsarkivet har til formål:

1. at sikre bevaringen af arkivalier, der har historisk værdi eller tjener til dokumentation af forhold af væsentlig administrativ eller retlig betydning for borgere og myndigheder,

¹⁰ Lovbekendtgørelse nr. 1201 af 28. september 2016

2. at sikre muligheden for kassation af ikke bevaringsværdige offentlige arkivalier i samarbejde med de myndigheder, der er omfattet af denne lov,
3. at stille arkivalier til rådighed for borgere og myndigheder, herunder til forskningsformål,
4. at vejlede borgere og myndigheder i benyttelse af arkivalier, samt
5. at udøve forskning og udbrede kendskabet til forskningens resultater.

Det fremgår bl.a. af arkivlovens § 8, stk. 1, at myndighederne skal drage omsorg for varetagelse af arkivmæssige hensyn, herunder at arkivalier opbevares på betryggende måde.

PET var i perioden fra 1965-2012 underlagt en arkiveringsaftale med Rigsarkivet af 17. december 1965¹¹, hvoraf det fremgik, at visse sagsakter ikke skulle kasseres.

Det fremgik endvidere af aftalen, at Rigsarkivet var indforstået med at modtage materiale fra PET, efterhånden som PET ønskede at aflevere det. Materialet var som udgangspunkt tilgængeligt for forskere og andre arkivbrugere, når det var 50 år gammelt. I sager vedrørende enkeltpersoner blev tilgængelighedsfristen udvidet til 100 år.

Den 5. september 2001 meddelte Rigsarkivet, at man på baggrund af cirkulære nr. 31 af 23. marts 2001 om bevaring, kassation og aflevering af statslige myndigheders konventionelle arkivalier i perioden 2001-2004 ønskede at se på Rigspolitiets, herunder PET's arkivalier. På den baggrund har PET og Rigsarkivet fra 2002 løbende holdt møder om PET's aflevering af arkivalier.

Rigsarkivet udstedte ved brev af 26. august 2004 nye bestemmelser vedrørende personsikkerhedsundersøgelsessager, bevaring og kassation af papirarkivalier, udskudt levering samt aflevering af arkivalier hos PET.

Ved brev modtaget hos PET den 21. december 2007 bekræftede Rigsarkivet på baggrund af de løbende møder med PET, at man ville afvente Undersøgelseskommissionens og Wendler Pedersen-udvalgets arbejde. Endvidere oplyste Rigsarkivet, at processen med aflevering af PET's arkivalier ville blive udskudt til 2009 på grund af mangel på sikkerhedsmæssigt tidssvarende magasiner til opbevaring af arkivalier med klassificerede oplysninger hos Rigsarkivet.

¹¹ Jf. afsnit 1.1.1.1

På et møde den 19. oktober 2009 oplyste Rigsarkivet, at der nu var sikrede magasiner til opbevaring af klassificeret materiale.

Den 7. december 2009 fastsatte Justitsministeriet retningslinjer for PET's behandling af personoplysninger mv¹². Der blev indført tidsfrister for PET's behandling af personoplysninger, således at oplysningerne i PET's systemer skulle slettes og eventuelle fysiske akter makuleres, når oplysningen efter reglerne ikke længere kunne behandles.

I retningslinjerne blev der i § 10 fastsat en undtagelse for sager af særlig historisk interesse. Det fremgik af § 10 stk. 1, at materiale, der i medfør af bestemmelser om bevaring og kassation udstedt af Rigsarkivet skal bevares for eftertiden, ikke må destrueres eller slettes, men skal overføres til Rigsarkivet.

Af § 10, stk. 2, fremgik, at materiale der af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke kan overføres til Rigsarkivet, fra det tidspunkt, hvor destruktion eller sletning skulle være sket, skal holdes adskilt fra efterretningstjenestens øvrige sager, således at alene medarbejdere, der af chefen for PET er særligt godkendt hertil, har adgang til sagerne og således, at sagerne ikke kan gøres til genstand for søgning eller sagsbehandling i forbindelse med efterretningstjenestens operative eller efterforskningsmæssige opgaver.

Af § 10, stk. 3, fremgik, at PET hvert kvartal skulle orientere Wamberg-udvalget om de sager, der var overført til Rigsarkivet eller blev holdt adskilt fra PET's øvrige sager, da de endnu ikke var overført til Rigsarkivet. På det tidspunkt var der alene tale om en mindre andel af sagerne, som ansås for at have historisk interesse.

I perioden mellem 23. juni 2010 og 18. maj 2011 afholdt PET og Rigsarkivet en række møder med henblik på afklaring af den historiske værdi af PET's arkivsager, aflevering af elektroniske arkivalier, udvalgte emnesagsområder og sagskategorier mv.

Den 12. april 2012 fastsatte Rigsarkivet bevarings- og kassationsbestemmelser for PET's *papirarkivalier*. Disse bestemmelser ophævede samtidig Rigsarkivets skrivelse fra 1965. De nye regler udvidede PET's arkiveringspligt, således at PET bl.a. fik pligt til at gemme alle operations-

¹² Jf. afsnit 1.1.1.1

sager for eftertiden med undtagelse af sager, som ikke har medført egentlig sagsbehandling. Bestemmelserne er oversendt til Folketinget den 23. januar 2013 i forbindelse med besvarelsen af folketingspørgsmål 321.

Det skønnes, at regelændringen har indebåret, at ca. 80 pct. af PET's fysiske arkivalier på den baggrund bevares. I tiden op mod de nye bestemmelser blev skønsmæssigt op til 30 pct. bevaret, tidligere betydeligt mindre.

Den 12. december 2012 indgik den daværende kulturminister og den daværende justitsminister en aftale vedrørende tilgængelighedsfrister for visse af PET's arkivalier. I denne aftale blev det under henvisning til arkivloven aftalt, at visse arkivalier afleveret til Rigsarkivet efter 1. januar 2011 først bliver tilgængelige, når arkivenhederne er 80 år gamle.

I marts 2013 fastsatte Rigsarkivet bevarings- og kassationsbestemmelser for PET's *elektroniske arkivalier*, der skal afleveres i næsten fuldt omfang. Undtaget herfra er elektroniske sager om personsikkerhedsundersøgelser samt visse databaser, der uden undtagelse skal kasseres.

3.2 Status på PET's aflevering af arkivalier til Rigsarkivet

3.2.1 Fysiske arkivalier

PET har siden 2011 løbende afleveret fysiske arkivalier til Rigsarkivet. PET har således på nuværende tidspunkt afleveret ca. 90 pct. af det fysiske bevaringsværdige materiale, opgjort i hyl-demeter.

PET er i løbende dialog med Rigsarkivet om aflevering af de resterende 10 pct., der bl.a. indeholder arkivalier i atypiske formater og materialer, og som derfor ikke kan afleveres indenfor de af Rigsarkivet fastsatte rammer for aflevering. PET vil fremskynde afleveringen af det resterende materiale mest muligt.

3.2.2 Elektroniske arkivalier

PET's elektroniske arkivalier er endnu ikke afleveret til Rigsarkivet. Det skyldes, at FE (Center for Cybersikkerhed), der efter Justitsministeriets sikkerhedscirkulære¹³ er national IT-sikkerhedsmyndighed udenfor Justitsministeriets område, endnu ikke har godkendt Rigsarkivets

¹³ Cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014 om sikkerhedsbeskyttelse af informationer af fælles interesse for landene i NATO eller EU, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssige beskyttelsesinteresser i øvrigt.

digitale infrastruktur til at behandle klassificerede oplysninger. Rigsarkivet har oplyst, at det er deres forventning, at den digitale infrastruktur til behandling af klassificerede oplysninger godkendes i løbet af kort tid, hvorefter PET vil kunne aflevere elektronisk afleveringspligtigt materiale til Rigsarkivet. Den manglende aflevering af elektronisk materiale skyldes således ikke forhold hos PET.

Når det bliver muligt for PET at aflevere elektronisk materiale til Rigsarkivet, vil der bl.a. af sikkerhedsmæssige årsager ikke automatiseret kunne overføres klassificeret materiale til Rigsarkivet. Det vil således imellem overførslerne i en kortere periode som hidtil være nødvendigt at opbevare arkivmateriale i PET.

3.2.3 Samlet status

Samlet set er der afleveret en stor del af det afleveringspligtige materiale. Det bemærkes i den forbindelse, at det er en meget begrænset del af PET's elektroniske materiale, der har nået slettefristen i PET-lovgivningen og dermed er overført til det historiske arkiv.

3.3 Adgang til PET's arkivalier efter aflevering til Rigsarkivet

3.3.1. PET's adgang

Enhver, herunder offentlige myndigheder, kan søge om tilladelse til at benytte ikke umiddelbart tilgængelige arkivalier, jf. arkivlovens § 30, stk. 1.

I forbindelse med ansøgning om tilladelse til adgang til sådanne arkivalier skal formålet med den tilsigtede benyttelse af de oplysninger, der søges om adgang til, oplyses jf. arkivlovens § 30, stk. 2. Der tilsigtes ikke en bedømmelse af en ansøgers formål i sig selv, men derimod af, hvorvidt ansøgers forfølgelse af sit formål kan finde sted uden at krænke offentlig eller private interesser i beskyttelsen af oplysninger.

Ansøgninger om adgang behandles efter kapitel 7 i arkivloven, såfremt der er tale om ikke umiddelbart tilgængeligt materiale. Offentlige myndigheder skal således, ligesom alle andre, søge Rigsarkivet om adgang til arkivalier med en nærmere specifikation af formål og omfang. Det fremgår af persondatalovens § 5, stk. 2, at *"Indsamlingen af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne saglige formål, og senere behandling må ikke være uforenelig med disse formål. Senere behandling af oplysninger, der alene sker i historisk, statistisk eller videnskabeligt øjemed, anses ikke for uforenelig med de formål hvor oplysningerne er indsamlet."*

PET's adgang, herunder til egne arkivalier, er reguleret af samme regler som for alle andre myndigheder. PET har således ingen direkte adgang til det arkivmateriale, der er afleveret til Rigsarkivet.

PET har ikke rekvireret materiale fra Rigsarkivet til operative formål.

3.3.2 Andres adgang til PET's arkivalier hos Rigsarkivet

3.3.2.1. Historikere, studerende og andre privatpersoner

Denne persongruppe anmoder jævnligt om adgang til ikke umiddelbart tilgængelige arkivalier, som PET har afleveret til Rigsarkivet. Anmodningerne behandles efter arkivloven. Enhver kan søge om tilladelse til at benytte ikke umiddelbart tilgængelige arkivalier, jf. arkivlovens § 30, stk. 1.

Hovedreglen efter arkivlovens § 22, stk. 1, er, at alle offentlige arkivenheder, uanset hvor de befinder sig, umiddelbart er tilgængelige for enhver, når de er 20 år gamle, jf. dog arkivlovens §§ 23-25, 27 og 28.

Det fremgår endvidere af arkivlovens § 22, stk. 2, at vedkommende myndighed træffer afgørelse i forbindelse med ansøgning om adgang til arkivalier, der er over 20 år gamle, men som ikke er afleveret til offentligt arkiv. Ansøgningen imødekommes, medmindre de hensyn, der er omtalt i §§ 23-25 og 27, foreligger.

Arkivenheder, der indeholder oplysninger om enkeltpersoners private forhold, er først tilgængelige efter 75 år, jf. arkivlovens § 23, ligesom den afleverende myndighed kan afslå adgang til arkivenheder vedrørende sager inden for strafferetsplejen, hvis arkivenhederne er yngre end 50 år, jf. arkivlovens § 24.

Der kan efter arkivlovens § 27 indgås aftale om længere tilgængelighedsfrister, når særlige omstændigheder taler herfor.

Rigsarkivet kan efter ansøgning i konkrete tilfælde meddele tilladelse til, at dokumenter og arkivenheder kan benyttes inden tilgængelighedsfristens udløb, hvis der samtidig foreligger samtykke hertil fra den afleverende myndighed, i dette tilfælde PET, jf. arkivlovens §§ 31 og 33.

Tilgængelighedsfristen kan forlænges for nærmere angivne arkivenheder, hvis særlige omstændigheder taler derfor, så længe de forlænges inden tilgængelighedsfristen for de omhandlede arkivenheder udløber.

Såfremt PET meddeler samtykke til, at Rigsarkivet meddeler tilladelse til adgang til ikke umiddelbart tilgængelige arkivalier, meddeles samtykket med vilkår efter arkivlovens § 40, hvorefter den, der får adgang til benyttelse af arkivalier, som ikke er umiddelbart tilgængelige, ikke ubestemt må offentliggøre, videregive eller udnytte fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende har fået kendskab. Det er imidlertid også muligt for PET, som betingelse for samtykke, at fastsætte særlige vilkår efter arkivlovens § 41, stk. 2-5.

3.3.2.2 Forskeradgang

Forskere er som udgangspunkt ikke stillet anderledes end andre, herunder borgere og journalister, når de anmoder PET om arkivadgang. Arkivanmodninger fra forskere behandles derfor som udgangspunkt som enhver anden anmodning.

På baggrund af en række udtalelser fra Folketinget og regeringen følger PET imidlertid i visse situationer en mere lempelig praksis over for forskere. Flere forskere har derfor i de senere år fået adgang til PET's arkivalier.

Folketinget vedtog den 21. januar 2003 følgende (V 39):

”Folketinget udtrykker ønske om, at der skal være størst mulig åbenhed om, hvad der foregik under den kolde krig.

Folketinget noterer med tilfredshed, at regeringen vil sikre størst mulig åbenhed med hensyn til adgangen til statens arkivmateriale om den kolde krig, således at andre forskere behandles på lige fod med forskerne under Institut for Internationale studier i forbindelse med anmodninger om arkivadgang og aktindsigt.”

Justitsministeren har senere – bl.a. ved besvarelsen af Folketingets Retsudvalgs spørgsmål nr. 800 af 17. juli 2009 (Alm. del) – slået fast, at der i overensstemmelse med ovennævnte vedtagelse skal sikres forskere størst mulig åbenhed med hensyn til adgangen til statens arkivmateriale om den kolde krig. Ministeren understregede i den forbindelse, at andre forskere skal behand-

les på lige fod med forskere ved DIIS i forbindelse med anmodninger om arkivadgang og aktindsigt i materiale om den kolde krig:

”I den udstrækning der i en given sag er tale om en forsker, som ønsker adgang til materiale om den kolde krig, og anmodningen dermed falder inden for de i vedtagelse nr. V 39 angivne rammer, skal den pågældende forsker have adgang til materialet.”

PET har derfor meddelt forskere adgang til PET's arkiver, når:

1. forskerens forskningsfelt vedrørte eller havde berøringsflader med emnet den kolde krig, og ansøgningen om aktindsigt vedrørte materiale om den kolde krig,
2. forskerens formål med den ønskede adgang var af almen betydning, samt
3. forskeren kunne sikkerhedsgodkendes til den relevante klassifikationsgrad for materialet.

Forskerne har selv ansvaret for at overholde lovgivningen og retningslinjerne om videregivelse og offentliggørelse af de oplysninger fra materialet, som de har haft adgang til. Forskerne sikkerhedsgodkendes til den for forskningsprojektet fornødne klassifikationsgrad.

4. Makuleringsforbuddet af 1998

4.1. Iværksættelse af makuleringsforbud

I marts 1998 besluttede den daværende justitsminister på grund af den forestående undersøgelse af PET's virksomhed fra 1945-1989 (PET-kommissionen) at indføre et makuleringsforbud for PET's sager, som indebar, at PET ikke måtte destruere noget materiale. Baggrunden var dels at sikre PET-kommissionen adgang til alt materiale, dels et ønske om ikke at afskære forskere fra adgang til dette materiale. Makuleringsforbuddet blev implementeret i PET således, at det gjaldt for alle sagstyper, bortset fra personsikkerhedsundersøgelsessager. Sidstnævnte blev i juni 1998 ligeledes omfattet af makuleringsforbuddet, men senere taget ud igen.

I forlængelse af PET-kommissionens beretning i 2009 besvarede den daværende justitsminister den 14. maj 2009 folketingsspørgsmål nr. S 2101, der har følgende ordlyd:

”Vil ministeren sikre, at PET’s materiale ikke destrueres efter PET-Kommissionen er blevet færdig med sit arbejde, sådan at andre forskere efterfølgende får mulighed for at forholde sig kritisk til PET-Kommissionens arbejde?”

Af svaret fremgår, at ministeren i efteråret 2008 havde aftalt med chefen for PET, at *”der indføres et makuleringsforbud for de sager, der tilbageleveres fra PET-kommissionen. Dette sker dels for ikke at afskære eventuelle ansøgninger fra forskere om adgang til dette materiale, dels af hensyn til det såkaldte Wendler Pedersen-udvalg, der overvejer en mere samlet lovregulering af PET’s virksomhed..... dette makuleringsforbud tilrettelægges, således at der tidligst må ske makulering efter 10 år – uanset hvad der måtte følge af sletningsreglerne.”*

I forbindelse med nedsættelse af Blekingegadekommissionen anmodede den daværende justitsminister ved brev af 15. februar 2011 PET ”om at drage omsorg for, at det makuleringsstop, der generelt har været gældende for PET’s registre og underliggende sagsakter siden 1998, oprettholdes efter de hidtidige principper, indtil Blekingegadekommissionen har afsluttet sit arbejde.”

Da Blekingegadekommissionen afsluttede sit arbejde i 2014 og PET-kommissionen afsluttede sit i 2009, er makuleringsforbuddet administreret således, at det er gældende indtil 2019.

Tilsynet er bekendt med makuleringsforbuddet i PET.

4.2. Makuleringsforbuddet i praksis

Hvis oplysninger, der efter PET-loven og de tidligere gældende retningslinjer skulle slettes i PET’s systemer, er fundet af særlig historisk interesse, er sagerne i stedet overført til det historiske arkiv, der indeholder det materiale, der skal overføres til Rigsarkivet.¹⁴ Den resterende del af materialet er makuleret, endeligt slettet eller overført til makuleringsarkivet med henblik på makulering i 2019.

Der kan ikke søges i det fysiske makuleringsarkiv, da der ikke findes et register over indholdet heri. Materiale på makuleringsarkivet har ikke været benyttet operativt i PET.

¹⁴ Det bemærkes, at Rigsarkivets udvidelse i 2012 af, hvad der er bevaringsværdigt, medførte, at store dele af materialet, der allerede var overført til makuleringsarkivet, nu blev bevaringsværdigt – og dermed grebet af afleveringspligten.

Der er ikke siden 2013 overført elektronisk materiale til makuleringsarkivet, da elektroniske arkivalier skal afleveres til Rigsarkivet i næsten fuldt omfang, jf. det under afsnit 2.1 anførte.

PET indgik i 1998 som følge af makuleringsforbuddet en aftale med Justitsministeriet om løbende at kopiere registre mv. til CD-rommer, der blev opbevaret i Datatilsynet og Justitsministeriet, inden PET foretog endelig sletning i de pågældende systemer. PET afleverede således CD-rommer med kopi af registre mv. til Justitsministeriet og Datatilsynet fra 1998 til 2012. Datatilsynet har tilbageleveret CD-rommerne. Justitsministeriet opbevarer fortsat et eksemplar af disse. Formålet med kopierne var at effektuere makuleringsforbuddet på elektroniske arkivalier og på den måde sikre, at PET-kommissionen kunne have adgang til alt materiale, uden at PET havde operativ adgang til det.

4.3. Øvrige forhold

Justitsministeren har gennem årene besvaret en del folketingsspørgsmål, hvor makuleringsforbuddet har været en del af temaet.

Den 27. november 2009 blev det i forbindelse med besvarelsen af spørgsmål nr. 145 (alm. del) bl.a. omtalt, at der forud for PET-kommissionens nedsættelse i 1998 blev indført makuleringsstop for alle PET's sager.

Den 12. marts 2012 blev folketingsspørgsmål nr. S 2556 stillet:

”Vil ministeren garantere, at man ikke hos PET siden PET-kommissionens rapport har slettet eller vil slette historiske oplysninger eller arkiver, forinden spørgsmålet om en eventuel historisk indsigtsret bliver afgjort af Folketinget, jf. anbefalingerne i Betænkning nr. 1529 om PET og FE?”

I justitsministerens besvarelse af 29. juni 2012 fremgår følgende:

”Jeg kan oplyse, at der er iværksat et makuleringsstop hos Politiets Efterretningstjeneste.

I foråret 1998 blev det således besluttet, at Politiets Efterretningstjeneste ikke længere måtte slette registreringer eller makulere underliggende sagsakter. Dette makuleringsstop blev iværksat for at sikre, at der ikke skete destruktion af materiale, som kunne være af relevans

for en undersøgelse af Politiets Efterretningstjenestes virksomhed, jf. herved PET-kommissionen beretning om politiets efterretningsvirksomhed på det politiske område 1945-1989.

Justitsministeren nedsatte den 8. juni 2010 en undersøgelseskommission, som har fået til opgave at undersøge centrale myndigheders rolle i Blekingegadesagen.

Med henblik på at sikre, at der ikke destrueres materiale, som ville kunne være af betydning for Blekingegadekommissionens arbejde, anmodede Justitsministeriet – efter telefonisk drøftelse med Datatilsynet – Politiets Efterretningstjeneste om at drage omsorg for, at det makuleringsstop, der generelt har været gældende for PET's registre og underliggende sagsakter siden 1998, opretholdes efter de hidtidige principper, indtil Blekingegadekommissionen har afsluttet sit arbejde.”

Ved besvarelsen den 27. juni 2012 af spørgsmål nr. 657 er bl.a. anført:

”...Det blev i foråret 1998 besluttet, at Politiets Efterretningstjeneste ikke længere måtte slette registreringer eller makulere underliggende sagsakter.

Dette makuleringsstop blev iværksat for at sikre, at der ikke skete destruktion af materiale, som kunne være af relevans for en undersøgelse af Politiets Efterretningstjenestes virksomhed, jf. herved PET-kommissionens beretning om politiets efterretningsvirksomhed på det politiske område 1945-1989.

Justitsministeren nedsatte den 8. juni 2010 en undersøgelseskommission, som har fået til opgave at undersøge centrale myndigheders rolle i Blekingegadesagen.

Med henblik på at sikre, at der ikke destrueres materiale, som ville kunne være af betydning for Blekingegadekommissionens arbejde, anmodede Justitsministeriet Politiets Efterretningstjeneste om at drage omsorg for, at det makuleringsstop, der generelt har været gældende for Politiets Efterretningstjenestes registre og underliggende sagsakter, siden 1998 opretholdes efter de hidtidige principper, indtil Blekingegadekommissionen har afsluttet sit arbejde.”

I forbindelse med justitsministerens besvarelse den 23. februar 2015 af spørgsmål 314 er makuleringsforbuddet ligeledes nævnt.

Den 5. marts 2015 blev følgende folketingsspørgsmål nr. 521 (alm. del.) fra Folketinges Retsudvalg stillet:

”Vil ministeren på baggrund af REU alm del – svar på spørgsmål 389 - oplyse, hvad PET har svaret på den henvendelse, man i 2012 fik fra rigsarkivar Asbjørn Hellum angående de uretmæssige makuleringer, som PET tidligere har foretaget; og vil ministeren desuden sørge for, at denne redegørelse offentliggøres?”

I justitsministerens besvarelse af 28. april 2015 indgik PET's redegørelse af 17. april 2012 om ”PET's sletning af personregistreringssager”. Følgende fremgår på side 5 i denne redegørelse:

”Makuleringsstoppet har siden været – og er fortsat – gældende, og makuleringstoppet indebærer, at registreringer mv., der i princippet skulle have været slettet, ikke makuleres, men udskilles fra PET's øvrige registre og opbevares i et særskilt arkiv.”

Ovennævnte blev bl.a. fulgt op af spørgsmål nr. 794, der lyder således:

”Kan ministeren bekræfte, at det makuleringsstop, som ifølge følgebrevet til PET's redegørelse af 17. april 2012 (side 5) har været gældende siden 1998, jf. ministerens svar på REU alm. del – spørgsmål 521, fortsat står ved magt?”

PET afgav den 19. maj 2015 til brug for besvarelse af spørgsmål 794 udtalelse herom. Af denne udtalelse fremgik følgende:

”PET-Kommissionen afsluttede sit arbejde i 2009, og makuleringsstoppet gælder dermed indtil 2019.”

Spørgsmål 794 er ikke endeligt besvaret. (Bortfaldt som følge af udskrivelsen af valg til Folketinget i juni 2015).

PET's praktisering af makuleringsforbuddet er i øvrigt gengivet i et bidrag til brug for Folketingets Ombudsmands udtalelse i en konkret sag¹⁵. Det fremgår således at:

”Det bemærkes, at den daværende justitsminister på grund af den forestående undersøgelse af Politiets Efterretningstjenestes virksomhed fra 1945-1989 (PET-kommissionen) i marts 1998 besluttede at indføre makuleringsforbud for Politiets Efterretningstjenestes sager (i praksis emne- /journalsager, B, D, A og INF-sager).

I et svar af 14. maj 2009 på spørgsmål nr. S 2101 fra et medlem af Folketinget (vedlagt) oplyste justitsministeren på det tidspunkt, at han i 2008 havde aftalt med chefen for PET, at makuleringsforbuddet forlænges til 10 år efter afslutningen af PET-kommissionens arbejde, uanset hvad der måtte følge af sletningsreglerne.

Operationssagen rettet mod A indgik i PET-kommissionens arbejde, se hertil PET-kommissionens beretning bind 13 om KGB's kontakt- og agentnet i Danmark.

Hvis PET i 2010 havde vurderet, at dagbøgerne ikke skulle bevares, ville dagbøgerne således ikke være blevet makuleret, men i stedet placeret på det arkiv, hvor materiale, der skal makuleres, opbevares, indtil makuleringsforbuddet ikke længere er gældende.”

Tilsynet er bekendt med PET's håndtering af makuleringsforbuddet.

5. Adgang til arkivmateriale opbevaret i PET

5.1.1 Regler for adgang for medarbejdere i PET til arkivmateriale opbevaret i PET

Det følger af PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 1, at fysiske eller elektroniske oplysninger, som i medfør af bestemmelser om bevaring og kassation udstedt af Rigsarkivet skal bevares for eftertiden, ikke må destrueres eller slettes. Oplysningerne skal i stedet overføres til Rigsarkivet.

Hvis oplysningerne af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke kan overføres til Rigsarkivet, skal oplysningerne fra det tidspunkt, hvor sletning eller destruktion ellers skulle være sket, behandles adskilt fra efterretningstjenestens levende materiale, således at alene medarbejdere, der af chefen for PET er særligt autoriseret hertil, har adgang til materialet, jf. PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 2.

¹⁵ Dokument nr. 14/02956-97

PET opbevarer også arkivmateriale, som ikke er omfattet af bestemmelser om bevaring og kassation udstedt af Rigsarkivet. Det følger af makuleringsforbuddet fra 1998.

Dette materiale er ikke omfattet af reglen i PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 2. PET behandler imidlertid materialet ud fra principperne i bestemmelsen. Materialet holdes således adskilt fra PET's levende materiale, ligesom alene medarbejdere, der af chefen for PET er særligt autoriseret hertil, har adgang til materialet.

Det er således chefen for PET, der godkender, hvilke medarbejdere der har adgang til materialet i de pågældende arkiver. Godkendelsen heraf revideres løbende.

Den juridiske chef for PET samt enkelte medarbejdere i Center for Informationshåndtering har således adgang til alt materiale, hvad enten det opbevares med henblik på overlevering til Rigsarkivet eller på makulering. Dette er begrundet i, at det er den juridiske chef for PET, som er overordnet ansvarlig for legalitetskontrollen og legalitetssikringen i PET og at Center for Informationshåndtering administrerer arkiverne og eksempelvis bistår forskere, journalister og forfattere ved aktindsigt og arkivadgang. Endvidere har en centerchef i Juridisk Afdeling adgang til det elektroniske arkiv, fordi centerchefen er ansvarlig for behandling af anmodninger om aktindsigt og arkivadgang vedrørende oplysninger i de pågældende arkiver.

Endelig har medarbejdere fra Vagten, Logistiksektionen og Intern sikkerhed adgang til de fysiske arkiver, mens medarbejdere fra IT-sektionen og en ekstern supporter har adgang til det elektroniske arkiv. Medarbejdere i Vagten og Logistiksektionen har behov for adgang i tilfælde af brand, vandskade, indbrud eller lignende. Medarbejderne fra Intern Sikkerhed skal til enhver tid kunne lave undersøgelser vedrørende sikkerhedshændelser. Adgangen for medarbejdere i IT-sektionen skyldes, at de står for drift og eventuel fejlretning i systemerne, mens den eksterne supporter bistår i forbindelse med eventuelle fejlretninger i systemerne (fra PET's lokaler).

Reglerne for PET's tilgang til det historiske arkiv følger af PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 3, hvorefter PET kan behandle oplysninger, der er overført til historisk arkiv, hvis behandlingen må antages at have væsentlig betydning for varetagelsen af PET's opgaver vedrørende forebyggelse eller efterforskning af en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 eller sker i forbindelse med behandling af arkiv-, indsigts-, tilsyns- og lignende sager.

PET's juridiske chef skal altid forudgående godkende, at en sag kan behandles i medfør af PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 3.

Materiale, der alene er bevaret som følge af makuleringsforbuddet, er ikke omfattet af bekendtgørelsens § 18, stk. 3. Det følger imidlertid af formålet med makuleringsforbuddet, at forskere skal have mulighed for adgang til materialet, jf. afsnit 4.

5.1.2 PET's faktiske tilgang til arkivmateriale opbevaret i PET

5.1.2.1 Arkivindsigtssager mv.

I forbindelse med behandlingen af anmodninger om arkivindsigt foretager PET derfor søgninger i det særlige historiske arkiv. PET's adgang til at søge i det særlige historiske arkiv i forbindelse med behandlingen af indsigtssager mv. blev som beskrevet i afsnit 2.2.2 tydeliggjort ved bekendtgørelse nr. 1455 af 1. december 2016 (første ændringsbekendtgørelse).

PET har i perioden fra den 1. januar 2014 til den 3. maj 2018 som led i behandlingen af arkivindsigtssager - og altså ikke af operative årsager - foretaget ca. 250 søgninger i det historiske arkiv. Det opgivne antal søgninger omfatter ikke søgninger foretaget på tilsynets foranledning.

PET er i ét tilfælde tilgået en sag i det historiske arkiv på baggrund af en anmodning fra Justitsministeriet med henblik på at udlevere eventuelle dokumenter til Justitsministeriet om PET's hidtidige forståelse af rækkevidden af straffelovens § 108. Anmodningen vedrørte en principiel juridisk problemstilling, som den pågældende sag - der vedrørte mistanke om spionage under den kolde krig - muligvis kunne indeholde juridiske notater om. Sagen indeholdt ikke sådanne notater. Operative medarbejdere havde ikke i den forbindelse adgang til sagen.

I forbindelse med anmodninger fra forskere vil PET endvidere kunne tilgå materiale på makuleringsarkivet, jf. formålet med makuleringsforbuddet og opretholdelsen heraf til 2019.

5.1.2.2 Adgang af operative årsager

Efter PET-bekendtgørelsens § 18, stk. 3, har PET fem gange behandlet sager af operative hensyn. Juridisk chef har i alle tilfælde forudgående godkendt behandlingen, ligesom tilsynet i alle fem tilfælde blev underrettet.

En erkendelse af, at der er sager på det historiske arkiv, som burde være bevaret, forudsætter, at der er operative medarbejdere, der kan huske sagerne. Der har således ikke været søgt efter oplysninger i det historiske arkiv.

Om de fem operative sager kan PET indenfor rammerne af, hvad der kan oplyses i en orientering til Folketingets Retsudvalg oplyse følgende:

5.1.2.2.1 Sagen omhandler en oprindelig udenlandsk statsborger, der kom til Danmark midt i 1970'erne. Pågældende fik dansk statsborgerskab midt i 1980'erne.

På baggrund af en henvendelse fra en udenlandsk myndighed om pågældendes mulige medvirken til drabet på en kendt udenlandsk systemkritiker, påbegyndte PET en efterforskning mod pågældende i begyndelsen af 1990'erne.

Den mistænkte blev i starten af 1990'erne afhørt af både PET og udenlandsk politi. Der blev under afhøringen fremlagt materiale der indikerede, at den mistænkte havde spioneret i flere lande, heriblandt Danmark, på vegne af det land, hvorfra systemkritikeren kom. Den mistænkte blev sigtet for overtrædelse af §§ 107 og 108 om spionage, men blev ikke tiltalt. Den mistænkte udrejste af Danmark umiddelbart efter afhøringen og er ikke siden returneret.

Drabssagen er forsat verserende i udlandet, og pågældende er stadig mistænkt for medvirken til drabet.

Der har løbende været forespørgsler til PET angående den mistænkte og efterforskningen.

En af PET's opgaver er at udveksle oplysninger med udenlandske samarbejdspartnere. Denne informationsudveksling bliver aktuel, når PET har brug for samarbejdspartneres oplysninger til at understøtte egne nationale undersøgelses- eller efterforskningssager. Tilsvarende har PET's samarbejdspartnere ofte behov for, at kunne få adgang til oplysninger, som PET er i besiddelse af, der har relevans for deres eget efterretningsarbejde. Endelig er informationsudveksling vigtig, når PET indgår i samarbejde med en eller flere samarbejdspartnere om en fælles operation.

For at sætte PET i stand til at kunne svare fyldestgørende på de fortsat forekommende udenlandske forespørgsler om den konkrete sag samt at videregive oplysninger, som kan understøtte

den udenlandske efterforskning, har PET af hensyn til opgavevaretagelsen fundet det nødvendigt at behandle sagen.

Tilsynet med Efterretningstjenesterne blev orienteret den 19. marts 2015.

5.1.2.2.2 Sagen vedrører en oprindeligt udenlandsk statsborger. Pågældende fik dansk statsborgerskab i slutningen af 1990'erne.

I 2003 modtog PET oplysninger om, at pågældende skulle være leder af en radikal islamistisk og fundamentalistisk gruppe på mellem 10 og 25 herboende personer af udenlandsk oprindelse, som mødtes forskellige steder i Danmark.

Det fremgik af de oplysninger, PET modtog, at gruppen ca. 6 måneder forinden skulle have planlagt terrorhandlinger forskellige steder i København. Af oplysningerne fremgik det også, at gruppen prædikede en militant version af Islam, og at der blev indsamlet penge til terrororganisationer.

Sagen indeholder rapporter rettet mod gruppen, herunder den formodede leder. Den ældste oplysning på sagen er fra oktober 2002, og den seneste oplysning er tilført sagen i oktober 2005. Sagen blev overført til historisk arkiv den 26. maj 2014.

I juni 2015 modtog PET oplysninger om, at lederen af gruppen var involveret i Islamisk Stat, samt at pågældende i en længere periode havde været og fortsat var i Syrien, hvor pågældende kæmpede for Islamisk Stat.

Sagen indeholder oplysninger, der stammer fra PET's tidligere efterforskning mod pågældende på terrorområdet. Sagen blev derfor vurderet af væsentlig betydning for opretholdelsen af et fyldestgørende efterretningsbillede af pågældende til brug for opgavevaretagelsen.

Tilsynet med Efterretningstjenesterne blev orienteret den 6. oktober 2015.

5.1.2.2.3 Sagen omhandler en statsløs person, der indrejste i Danmark og søgte asyl i starten af 1990'erne. Pågældende blev siden dansk statsborger.

I juli 1998 modtog PET oplysninger om, at pågældende skulle stå i direkte kontakt med en højtstående Al-Qaeda leder. PET indledte derfor en efterforskning mod pågældende. Efterforskningen blev indstillet ca. 4 måneder senere, da der ikke var fremkommet oplysninger af interesse for PET.

PET modtog på et tidspunkt oplysninger om, at pågældende var blevet ansat i en funktion i en et sted, hvor pågældende havde mulighed for at omgå vitale sikkerhedsprocedurer af betydning for statens sikkerhed. Den seneste oplysning blev tilført sagen mod pågældende i maj 2009.

I forbindelse med en stikprøvekontrol fra Tilsynet med Efterretningstjenesternes i maj 2014 blev sagen udtaget. I den forbindelse blev det vurderet, at der ikke længere var væsentlige hensyn til varetagelsen af PET's opgaver, der gjorde det nødvendigt at bevare sagen.

PET meddelte i maj 2014 tilsynet, at sagen ville blive slettet i medfør af PET-loven. Materialet blev overført til historisk arkiv samme dag.

I januar 2015 modtog PET nye oplysninger om pågældende. Det fremgår bl.a. af oplysningerne, at pågældende:

- har gæld til SKAT
- ofte rejser til udlandet, hvor pågældende har lånt store beløb
- ofte kommer i radikale miljøer
- har isoleret sig i forhold til kolleger og familie
- ofte bruger nedsættende vendinger om Danmark til at udtrykke sin utilfredshed med at bo i Danmark, og generelt er trist til mode.

PET indledte på den baggrund en ny undersøgelse mod pågældende.

Den slettede sag indeholder oplysninger, der stammer fra PET's tidligere efterforskning mod pågældende på terrorområdet, og den blev vurderet af væsentlig betydning for den igangværende undersøgelse mod pågældende og dermed for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af en overtrædelse af straffelovens kapitel 13.

Tilsynet med Efterretningstjenesterne blev den 6. oktober 2015 orienteret herom.

5.1.2.2.4 Den fjerde sag blev oprettet i marts 2002 og den seneste oplysning er tilført sagen i september 2005.

Sagen omhandler en EU-statsborger af mellemøstlig oprindelse, som er idømt adskillige års fængsel for medvirken til terror begået i vesten samt mistænkt for at have været involveret i et andet terrorangreb i vesten, ligesom pågældende er mistænkt for at have en højtstående position i Al-Qaeda. Pågældende var i 2000'erne løbende i kontakt med herboende personer.

I marts 2016 konstaterede PET at denne sag ved en fejl var overført til historisk arkiv.

På baggrund af bl.a. pågældendes involvering i to større terrorangreb mod Vesten i nyere tid, blev det vurderet af væsentlig betydning for PET's opgavevaretagelse vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 13, at bevare sagen og dermed oplysningerne om pågældendes aktiviteter, person og netværk mv. til fremtidig efterforskning mod pågældende og de herboende kontaktpersoner.

Tilsynet med Efterretningstjenesterne blev den 12. april 2016 orienteret herom.

5.1.2.2.5 Sagen, der var oprettet i 1997, blev senest tilført oplysninger i 2009. Sagen omhandler en person, der over en længere årrække havde haft PET's opmærksomhed for terrorrelaterede aktiviteter, men afgik ved døden i midten af 2010'erne, hvorefter sagen blev slettet.

Sagen omhandler primært pågældendes involvering med militant islamistiske netværk i Danmark og Skandinavien og hans tilknytning til terrorfinansiering og dokumentfalsk, der bl.a. bidrog som en støttestruktur for udsendelse af jihadister.

Sagen indeholder endvidere en række sagsoplysninger, sagshenvisninger og henvisninger til flere andre efterforsknings- og operationssager, som pågældende også indgik i.

Efter sletningen af sagen har der vist sig at være væsentlige hensyn til varetagelsen af PET's opgaver, der gør det nødvendigt at behandle oplysningerne. Særligt har PET behov for oplysningerne til at validere andre oplysninger, som PET kommer i besiddelse af. PET har endvidere behov for at behandle oplysningerne af hensyn til PET's opretholdelse af et fyldestgørende efterretningsbillede af de militant islamistiske miljøer i Danmark og Skandinavien.

Tilsynet med Efterretningstjenesterne blev den 6. september 2017 orienteret herom.

5.2 Adgang for tilsynets medlemmer og sekretariat til arkivmateriale opbevaret i PET

5.2.1. Tilsynets opgaver

Det følger af PET-lovens § 18, at tilsynet af egen drift eller efter klage påser, at PET overholder reglerne om indsamling og indhentning af personoplysninger i PET-lovens §§ 3 og 4, reglerne om intern behandling af personoplysninger i PET-lovens §§ 7 og 8, reglerne om sletning i lovens §§ 9 og 9 a, reglerne i PET-lovens § 10 om videregivelse af oplysninger, reglerne i PET-lovens § 11 om behandling af oplysninger om lovlig politisk virksomhed og de regler i PET-bekendtgørelsen, som er udstedt i medfør af de nævnte lovbestemmelser.

Endvidere behandler tilsynet sager omfattet af ordningen om indirekte indsigt, der blev indført med PET-loven, jf. § 13.

5.2.2. Regler om tilsynets adgang til PET's materiale, herunder arkivmateriale

Tilsynets medlemmer og tilsynets sekretariat har adgang til alt materiale, opbevaret hos PET. Denne adgang gælder også materiale, der opbevares på historisk arkiv med henblik på overlevering til Rigsarkivet samt materiale opbevaret med henblik på makulering, når makuleringsbuddet udløber.

Tilsynets adgang til PET's materiale er reguleret i lovens § 20:

”§ 20. Tilsynet kan hos Politiets Efterretningstjeneste kræve enhver oplysning og alt materiale, der er af betydning for dets virksomhed.

Stk. 2. Tilsynets medlemmer og sekretariat har til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til alle lokaler, hvorfra en behandling, som foretages for Politiets Efterretningstjeneste, administreres, hvorfra der er adgang til de oplysninger, som behandles, eller hvor tekniske hjælpemidler opbevares eller anvendes.

Stk. 3. Tilsynet kan afkræve Politiets Efterretningstjeneste skriftlige udtalelser om faktiske og retlige forhold.

Stk. 4. Tilsynet kan anmode om, at en repræsentant for Politiets Efterretningstjeneste er til stede med henblik på at redegøre for de behandlede sager.

Lovforslagets almindelige bemærkninger, afsnit 9.3, omhandler tilsynsorganets opgaver mv.

Af afsnit 9.3.1 fremgår følgende om udvalgets overvejelser:

”..Efter udvalgets opfattelse bør der i loven indsættes en bestemmelse, der sikrer, at det foreslåede tilsyn kan opnå adgang til enhver oplysning og alt materiale hos PET af betydning for tilsynets virksomhed. Udtrykket ”materiale” skal forstås i vid betydning og omfatter bl.a. dokumenter i traditionel forstand, oplysninger på edb og båndoptagelser [...]

Tilsynet bør endvidere have adgang til PET’s arkiver og registre, lokaler, installationer og anlæg af enhver art.”

Af Justitsministeriets overvejelser i afsnit 9.3.2. fremgår bl.a. følgende:

”Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag om tilsynets opgaver mv., og lovforslaget er i det væsentlige udformet i overensstemmelse hermed.”

Af bemærkninger til § 20 fremgår bl.a.:

”Efter den foreslåede bestemmelses stk. 1 kan Tilsynet med Efterretningstjenesterne kræve enhver oplysning og alt materiale hos PET af betydning for tilsynets virksomhed. Udtrykket ”materiale” skal forstås i vid forstand og omfatter bl.a. dokumenter i traditionel forstand, elektroniske oplysninger, båndoptagelser, film mv. [...]

Efter stk. 2 skal tilsynet endvidere til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse have adgang til alle lokaler, hvorfra en behandling, som foretages af PET, administreres, eller hvorfra der er adgang til de oplysninger, som behandles, eller hvor tekniske hjælpemidler opbevares eller anvendes. Det forudsættes efter den foreslåede bestemmelses stk. 2, at tilsynet har mulighed for selv at gøre sig bekendt med oplysninger og materiale på opbevaringsstedet, herunder oplysninger og materiale i arkiver, registre, installationer og anlæg af enhver art. Hermed opnår tilsynet f.eks. adgang til i forbindelse med inspektioner at foretage opslag i tjenestens registre mv. på stedet og sikre sig, at tilsynet gøres bekendt med alle akter og sager.”

6. Sletning af sager om personsikkerhedsundersøgelser

6.1. Regelgrundlag

6.1.1. Regler om sletning af sager om personsikkerhedsundersøgelser

Sletning af PET's sager om personsikkerhedsundersøgelser, herunder sager om sikkerhedsgodkendelser, er reguleret af persondatalovens § 5, stk. 5, som efter PET-lovens § 7 gælder for PET's behandling af personoplysninger. Det følger af persondatalovens § 5, stk. 5, at indsamlede oplysninger ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles.

Der er ikke i lovgivningen - ud over hvad der gælder efter persondatalovens § 5, stk. 5 - fastsat mere detaljerede slettefrister for de oplysninger, som PET behandler i forbindelse med personsikkerhedsundersøgelser.

Det følger således af PET-bekendtgørelsens § 1, stk. 3, at sager om personsikkerhedsundersøgelser ikke er omfattet af den slettefrist på 10 år, som efter § 1, stk. 2, gælder for journalsager, som ikke indeholder oplysninger om fysiske og juridiske personer, der er tilvejebragt som led i undersøgelser eller efterforskninger.

PET har for sager om personsikkerhedsundersøgelser fastsat slettefrister ud fra kriterierne i persondatalovens § 5, stk. 5.

For personer, der ikke er ansat i politiet, er slettefristen 5 år fra sikkerhedsgodkendelsens ophør. For medarbejdere i politiet er der særlige forhold, der gør, at det er nødvendigt at bevare sagerne i en længere periode end 5 år.

6.1.2. Regler om bevaring til Rigsarkivet

I Rigsarkivets bevarings- og kassationsbestemmelser for *papirarkivalier* i varetægt hos Politiets Efterretningstjeneste, der er udstedt af Rigsarkivet den 12. april 2012, er det bestemt, at personundersøgelsessager uden og med belastende personoplysninger skal kasseres. Dog skal særlige eller principielle sager *med* belastende personoplysninger bevares.

I Rigsarkivets bevarings- og kassationsbestemmelser for PET's *elektroniske arkivalier*, der er udstedt af Rigsarkivet den 18. marts 2013, er det bestemt, at sager vedrørende personsikkerhedsundersøgelser skal kasseres.

6.2. PET's praksis for sletning og bevaring af sager om personsikkerhedsundersøgelser

PET foretager sletning efter de fastsatte slettefrister. Der tale om en endelig sletning, da sagerne af Rigsarkivet er skønnet ikke-bevaringsværdige, og da de ikke er omfattet af makuleringsforbuddet.

Der er ikke systemunderstøttelse til, at PET automatisk bliver bekendt med, at personer, der ikke længere er sikkerhedsgodkendt, afgår ved døden. Sletning af disse sager sker derfor først ved udløbet af den oprindeligt fastsatte slettefrist.

PET foretager sikkerhedsundersøgelser for alle myndigheder. Selve sikkerhedsgodkendelsen for andre myndigheder end PET og politiet foretager den pågældende myndighed imidlertid selv. Når PET modtager orientering fra andre sikkerhedsgodkendende myndigheder om ændringer i status på en sikkerhedsgodkendelse, aktiverer PET slettefristen.

PET har ud fra de af Rigsarkivet fastsatte kriterier for fysiske arkivalier fundet grundlag for at bevare mindre end 10 personsikkerhedsundersøgelsessager, jf. afsnittet ovenfor. Alle øvrige sager, herunder alle elektroniske personsikkerhedsundersøgelsessager, er destrueret eller endeligt slettet i overensstemmelse med de fastsatte slettefrister.